

Seitsemisen kansallispuisto asukkaiden näkökulmasta: haitta vai hyöty?

Leena Petäjistö ja Ashley Selby

Metlan työraportteja / Working Papers of the Finnish Forest Research Institute -sarjassa julkaistaan tutkimusten ennakkotuloksia ja ennakkotulosten luonteisia selvityksiä. Sarjassa voidaan julkaista myös esitelmiä ja kokouskoosteita yms.

Sarjassa ei käytetä tieteellistä tarkastusmenettelyä. Kirjoitukset luokitellaan Metlan julkaisuiminnassa samaan ryhmään monisteiden kanssa.

Sarjan julkaisut ovat saatavissa pdf-muodossa sarjan Internet-sivuilta.

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/>
ISSN 1795-150X

Toimitus

Unioninkatu 40 A
00170 Helsinki
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti julkaisutoimitus@metla.fi

Julkaisija

Metsäntutkimuslaitos
Unioninkatu 40 A
00170 Helsinki
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti info@metla.fi
<http://www.metla.fi/>

Tekijät Petäjistö, Leena & Selby, Ashley			
Nimeke Seitsemisen kansallispuisto asukkaiden näkökulmasta: haitta vai hyöty?			
Vuosi 2008	Sivumäärä 31	ISBN 978-951-40-2085-8 (PDF)	ISSN 1795-150X
Yksikkö / Tutkimusohjelma / Hankkeet Vantaan toimintayksikkö / Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset / 3420			
Hyväksynyt Riitta Hänninen, tutkimusohjelman vt. johtaja, 3.3.2008			
Tiivistelmä Raportissa tarkastellaan Seitsemisen kansallispuiston lähialueiden asukkaiden näkemyksiä kansallispuistosta. Kirjekyselyssä tehdyssä tutkimuksessa selvitettiin asukkaiden mielipiteitä kansallispuistosta yleisesti sekä Seitsemisen kansallispuiston ja matkailun lähialueiden asukkaille tuottamia hyötyjä ja haittoja. Lisäksi tarkasteltiin asukkaiden asenteita luonnonsuojelua ja matkailua kohtaan sekä tärkeimpiä asenteisiin vaikuttavia tekijöitä. Asukkaat Seitsemisen kansallispuiston lähialueilla suhtautuivat kansallispuistoon pääasiassa myönteisesti. He näkivät kansallispuiston lisänneen alueen tunnettuutta, alueen imagon koettiin parantuneen, ja kansallispuiston uskottiin muuttaneen aluetta positiiviseen suuntaan sekä vaikuttaneen seudun kehittymiseen myönteisesti. Erityisesti nuoret katsoivat, että kansallispuiston ansiosta alue oli muuttanut parempaan suuntaan asua. Kuitenkaan kovin moni lähialueen asukas ei ollut saanut taloudellista hyötyä (esim. työtuloja) kansallispuistosta tai sinne suuntautuneesta matkailusta. Lisäksi taloudellista hyötyä saaneiden kokonaistuloista vain suhteellisen pieni osa muodostui kansallispuistosta tai sinne suuntautuneesta matkailusta saaduista tuloista. Vain muutama prosentti vastaajista suunnitteli tulevaisuudessaan perustavansa yrityksen, joka voisi hyödyntää kansallispuiston matkailijavirtoja. Kansallispuistolla oli ollut myös joitakin kielteisiä taloudellisia vaikutuksia. Muutama lähialueen asukas oli menettänyt kansallispuiston vuoksi toimeentulonsa joko kokonaan tai osittain. Matkailun mukanaan tuomia kielteisiä vaikutuksia oli kokenut vain suhteellisen pieni joukko asukkaita. Pahimmiksi haittatekijöiksi osoittautuivat roskaamisen ja liikenteen lisääntyminen. Asukkaiden näkökulmasta kansallispuiston ja sinne suuntautuvan matkailun myönteisten vaikutusten voidaan tulosten perusteella katsoa ylittävän kielteiset vaikutukset. Tutkimuksessa voitiin löytää kansallispuiston lähialueiden asukkaiden joukosta kolme erilaista asenneryhmää. Asenneryhmillä oli kullakin toisistaan poikkeava käsitys luonnonsuojelun, kansallispuistojen ja matkailun vaikutuksista. Ryhmät nimettiin seuraavasti: positiivisesti asennoituvat, luonnonsuojelua ”välttämättömänä pahana” pitävät ja negatiivisesti asennoituvat. Tulosten perusteella oli nähtävissä, että asenteisiin vaikuttavat vastaajan sukupuoli, ikä, koetut hyödyt ja haitat, metsänomistajuus ja kontaktit matkailijoiden kanssa.			
Asiasanat kansallispuisto, paikallisväestö, matkailu, asenne, taloudellinen hyöty ja haitta			
Julkaisun verkko-osoite http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp061.htm			
Tämä julkaisu korvaa julkaisun			
Tämä julkaisu on korvattu julkaisulla			
Yhteydenotot Leena Petäjistö, Metsäntutkimuslaitos, Unioninkatu 40 A, 00170 Helsinki Sähköposti leena.petajisto@metla.fi			
Muita tietoja			

Sisällys

Esipuhe	5
1 Johdanto	6
1.1 Tausta.....	6
1.1.1 Suojelualueet ja kansallispuistot	6
1.1.2 Maaseudun kehitys ja suojelualueiden perustaminen	7
1.2 Tutkimuksen tarkoitus	8
2 Tutkimuksen lähtökohdat	8
3 Aineisto ja menetelmät	11
3.1 Aineiston keruu	11
3.2 Analyysimenetelmät	11
4 Tutkimusalue	12
4.1 Seitsemisen kansallispuisto ja sen ympäristö	12
4.1.1 Kansallispuistoa ympäröivät kunnat	12
4.2 Kyselyyn vastanneiden kuvaus.....	13
5 Tulokset	14
5.1 Asukkaiden asenteet	14
5.2 Asenneryhmät	17
5.3 Asenneryhmien ominaisuuksia	18
5.3.1 Demografisia ominaisuuksia	18
5.3.2 Paikkakunnalla asuminen ja paikkakuntaan sitoutuminen	19
5.3.3 Asukkaiden omien kokemusten vaikutukset asenteisiin	21
5.3.4 Yhteenveto asenneryhmien piirteistä	23
5.4 Kansallispuiston vaikutukset ympäristössä	23
5.4.1 Vaikutukset asumisviihtyvyyteen ja alueen tunnettuuteen	23
5.4.2 Vaikutukset yritystoimintaan	24
6 Yhteenveto ja johtopäätökset	26
Kirjallisuus	29
Liite 1. Kyselylomake	32

Esipuhe

Kansallispuistot ovat laajuudeltaan ja suojeluarvoiltaan merkittäviä suojelualueita. Niiden merkitystä lisää se, että ne toimivat myös virkistykseen lähteenä paikallisille asukkaille ja matkailukohdeena muualta tuleville matkailijoille. Kansallispuistojen perustaminen saattaa kuitenkin merkitä lähialueen asukkaille rajoituksia ja tuottaa ongelmia ja haittoja heidän jokapäiväiseen elämäänsä. Toisaalta kansallispuistot voivat tuottaa lähialueelle monenlaisia hyötyjä. Ne voivat luoda lähialueiden asukkaille uusia työpaikkoja ja elävöittää asuinalueita. Asuinalueen imago ja tunnettuus voivat parantua ja asumisviihtyvyyttä lisääntyä. Kävijävirrät merkitsevät potentiaalisia asiakkaita myös kansallispuiston ympäristössä toimiville palvelu- ja matkailuyrittäjille. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin Etelä-Suomessa sijaitsevan Seitsemisen kansallispuiston lähialueiden asukkaiden kansallispuistosta kokemia hyötyjä ja haittoja. Siinä tarkasteltiin myös asukkaiden asenteita luonnonsuojelua ja matkailua kohtaan, sekä tärkeimpiä asenteisiin vaikuttavia tekijöitä.

Tutkimus on tehty Vantaan tutkimusyksikössä *Suojelualueet ja maaseudun elinvoimaisuus -tutkimushankkeessa*. Hankkeessa tutkitaan palvelutarjonnaltaan, luonnonolosuhteiltaan ja myös toimintaympäristönsä suhteen toisistaan poikkeavien kansallispuistojen ja niitä ympäröivän maaseudun vuorovaikutuksia. Hanke on osa tutkimusohjelmaa *Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset (TUK)*.

Tutkimusraportin ovat laatineet molemmat kirjoittajat yhdessä. Tutkijat Harri Hänninen, Marjo Neuvonen ja Tuija Sievänen ovat lukeneet raportin ja antaneet siihen arvokkaita parannusehdotuksia. Tutkimusohjelman vt. johtaja Riitta Hänninen on hyväksynyt raportin julkaistavaksi. Raportin on taittanut Maija Heino. Parhaimmat kiitokset heille kaikille.

4.3.2008

Ashley Selby

Tutkimushankkeen vetäjä

1 Johdanto

1.1 Tausta

Luonnonsuojelualueiden perustamisen lähtökohtana on ollut tärkeiden luontokohteiden suojeleminen. Luonnonsuojelu nähtiin alun perin positiivisena, sillä sitä pidettiin aluksi marginaali-ilmiönä, jonka oletettiin viime kädessä toimivan taloudellisten intressien mukaan. Myönteisenä luonnonsuojelu nähtiin aina 1960-luvun loppupuolelle saakka. Luonnonsuojelun vastaisuus heräsi varsinaisesti 1970-luvulla (Arajärvi 1999). Ehdotukset laajentaa suojelualueverkostoa ovatkin sittemmin aiheuttaneet runsaasti keskustelua, ja varsinkin usein keskusteluissa on tuotu esiin suojelualueiden negatiivisia vaikutuksia, kuten esimerkiksi alueen hukattuja hakkuumahdollisuuksia tai menetettyjä tuloja (Harkki ym. 2003).

Toisaalta suojelualueiden ja erityisesti kansallispuistojen merkitykseen liittyy tärkeänä osana se, että kansallispuistot ovat suojelun lisäksi merkittäviä myös sekä virkistykseen lähteenä paikalliselle väestölle että matkailukohteina muille vierailijoille. Kasvava luontomatkailu ja matkailu kansallispuistoissa ovat yksi tulevaisuuden suuntaus (Ympäristöministeriö 2002). Matkailu on nähty perifeerisillä alueilla aluekehityksen keinona sen myönteisten taloudellisten vaikutusten vuoksi. Taloudellisten vaikutustensa ohessa matkailulla on myös sosiaalisia vaikutuksia (esim. Järviluoma 1993a). Sekä suojeleminen että lisääntyneet matkailijavirrat voivat kuitenkin tuoda mukanaan myös kielteisiä vaikutuksia. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan suojelualueiden ja erityisesti kansallispuiston merkitystä maaseudun asukkaille sekä siihen vaikuttavia tekijöitä.

1.1.1 Suojelualueet ja kansallispuistot

Suomi on ensimmäisiä maita, joissa on aloitettu lakiin perustuva luonnonsuojelu. Luonnonsuojelulain perusteella suojeltiin aluksi lähinnä lintuluotoja, puita tai lohkkareita sekä muita luonnontuotteita (Alanen 1992). Viime vuosina ja vuosikymmeninä on luonnonsuojelun asema noussut merkittävästi maankäyttömuotona, ja Suomessa on toteutettu useita luonnonsuojeluohjelmia. Suojelualueverkko perustuu nykyisin luonnonsuojelulain ohella useisiin erityislakeihin (Arajärvi 1999). Maassamme on tähän mennessä hyväksytty seitsemän luonnonsuojeluohjelmaa, nimittäin kansallis- ja luonnonpuisto-ohjelma ja soiden, lintuvesien, harjujen, lehtojen, rantojen ja vanhojen metsien suojeluohjelmat. Lisäksi suojelualueverkostoa täydentävät Natura 2000-verkosto ja suunnitteilla oleva Etelä-Suomen metsien suojeleminen. Suomen suojelualueverkko koostuu sekä luonnon yleispiirteitä säilyttävistä alueista, kuten kansallis- ja luonnonpuistoista että tiettyjen ekosysteemien suojelemaan tähtäävien ohjelmien määrittämistä alueista.

Kansallispuisto on *valtion* omistama alue, jonka käyttö kansallispuistona on säädetty lailla. Kansallispuistot ovat merkittäviä suojelualueita. Ajatus kansallispuistojen perustamisesta on peräisin jo 1880-luvulta, mutta ensimmäiset varsinaiset kansallispuistot perustettiin vuonna 1938, jolloin säädettiin laki eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtion maille. Suuri osa tuolloin perustetuista luonnonsuojelualueista menetettiin kuitenkin sodissa (Arajärvi 1999). Vuonna 1956 Suomeen perustettiin seitsemän uutta kansallispuistoa ja 12 luonnonpuistoa (Arajärvi 1999). Nykyisin Suomessa on 35 kansallispuistoa.

Kansallispuistojen tehtävänä on suojeleminen ja virkistyskäytön lisäksi taata myös opetusta ja tieteellistä tutkimusta. Vaatimuksena on alueen merkitys yleisenä luonnontuotteena tai muutoin luonnontuntemuksen lisäämisen tai yleisen luonnonharrastuksen kannalta. Yleisen liikkumisen kansallispuistojen alueilla on yleensä vapaata, ja puistoissa on retkeilijöitä varten rakennettuja

nuotiopaikkoja, polkuja ja telttailualueita. Kansallispuistot on tarkoitettu säilyttämään luonnontilaisina, joskin niissä on hoidettava esimerkiksi perinnemaisemia. Kansallispuistot eroavat luonnonpuistoista siinä, että luonnonpuistot ovat suojelualueita, joilla yleisön liikkuminen on joko kokonaan kielletty tai ainakin rajoitettu vain tietyille reiteille. Niiden ensisijaisena tarkoituksena on turvata luonnon oma kehitys (Arajärvi 1999).

1.1.2 Maaseudun kehitys ja suojelualueiden perustaminen

Maaseudun nykyiset ongelmat liittyvät suurelta osin maatalouden rationalisointiin. Maatilojen lukumäärä on vähentynyt Suomessa radikaalisti ja väheneminen tulee olemaan nopeaa vielä jatkossakin (esim. Niemi ja Ahlstedt 2005). Tämä prosessi on aiheuttanut ja aiheuttaa jatkossakin demografisten rakenteiden heikkenemistä (esim. Nivalainen ja Haapanen 2002). Metsätalouden merkitys työllistäjänä maaseudulla on myös vähentynyt merkittävästi. Kaiken kaikkiaan alku- ja tuotannon merkityksen heikkeneminen asettaa maaseudun asukkaat tilanteeseen, jossa heidän on löydettävä uusia elinkeinoja.

Metsien suojelu ja suojelualueiden perustaminen voi maaseudulla toimia yhtenä positiivisena tekijänä, joka saattaa muuttaa alueen kehityksen suuntaa tai ainakin pysäyttää nykyisen taantuvan kehityksen suunnan. Suojelualue vaikuttaa jo positiivisesti, jos suojelualueen perustaminen tai suojelualueen olemassaolo luo paikallisille asukkaille mielikuvia uudenlaisista mahdollisuuksista. Tällaiset uudet mahdollisuudet saattavat liittyä kansallispuistossa vierailijoiden erilaisiin palveluihin, palveluiden rakentamiseen, metsien ennallistamiseen tai kansallispuiston hoidon tarjoamiseen työmahdollisuuksiin.

Suojelualueiden vaikutus on negatiivinen, jos suojelu koetaan alueelta työpaikkoja ja tuloja vievänä, eikä korvaavia työpaikkoja ja tuloja ole löydettävissä. Silloin suojelualue voi viestittää lähiympäristön asukkaille alueen elinvoimaisuuden hiipumisesta. Vaikutus voi olla kielteinen myös siinä tapauksessa, että suojelualueen perustaminen on aiheuttanut tai aiheuttaa ristiriitoja alueella eri maankäyttömuotojen välillä tai tuo mukanaan muita ristiriitoja tai ongelmia alueelle. Maanomistajat kokivat esimerkiksi Naturan uhkaavana asiana (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007).

Matkailun vaikutuksesta maaseudun ja syrjäisten alueiden kehitykseen on esimerkkejä muun muassa Skotlannista (Getz 1981, 1986) ja Itävallasta (Kariel ja Kariel 1982, Kariel 1989) sekä Ranskasta ja Sveitsistä (Donnert ja Light 1996, Gilg 1991, Zimmermann 1995). Suomessa matkailun vaikutuksia ovat tutkineet esimerkiksi Saarinen ja Kauppila (2002), Kauppila (2004). Aluetaloudellisia luontomatkailuun liittyviä tutkimuksia on Suomessa tehty ennen kaikkea Pohjois- ja Itä-Suomesta (Saarinen, ym. 1996, Alakiuttu ja Juntheikki 1999, Rinne 1999, Eisto 2003). Etelä-Suomessa tulo- ja työllisyysvaikutuksia ovat tutkineet esimerkiksi Kangas ym. (1998).

Berghäll (2005) on tarkastellut Saaristomerren kansallispuiston aluetaloudellisia vaikutuksia, mutta suojelualueiden ja kansallispuistojen vaikutuksia maaseudun elinvoimaisuuteen ja kehitykseen ei ole aiemmin juurikaan tutkittu Suomessa. Toisaalta matkailuakin koskevat tutkimukset koskevat lähes poikkeuksetta ainoastaan Pohjois-Suomea, jossa suuret kansallispuistot on perustettu useimmiten kokonaan valtion maille. Tilanne Etelä-Suomessa poikkeaa suuresti Pohjois-Suomen tilanteesta sekä matkailun että suojelualueiden osalta. Tästä syystä Metlassa aloitettiin ”Suojelualueet ja maaseudun elinvoimaisuus” -tutkimushanke, jossa pyritään selvittämään suojelualueiden merkitystä maaseudun elinvoimaisuuden kannalta. Tämä tutkimus on osa tätä tutkimushanketta.

”Suojelualueet ja maaseudun elinvoimaisuus” -tutkimushanke koostuu erillisistä osatutkimuksista. Ensimmäisessä osatutkimuksessa luokiteltiin kaikki Suomen kansallispuistot niiden vetovoimatekijöiden, virkistyspalveluiden sekä niitä ympäröivien kuntien matkailupalveluiden, matkailullisten vetovoimatekijöiden ja sosio-ekonomisen kehityksen perusteella (Puustinen ym. 2006, Selby ym. 2007). Ensimmäisen osatutkimuksen perusteella valittiin kansallispuistot jatkotutkimuksiin. Yksi jatkotutkimuksiin valituista kansallispuistoista oli Seitsemisen kansallispuisto.

1.2 Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia mahdollisuuksia paikallisväestö liittyy Seitsemisen kansallispuistoon ja minkälaisia vaikutuksia matkailusta ja kansallispuistosta on lähialueelle ollut ja odotetaan tulevaisuudessa olevan. Tutkimuksessa selvitettiin asukkaiden mielipiteitä kansallispuistosta yleisesti sekä Seitsemisen kansallispuiston ja matkailun lähialueiden asukkaille tuottamia hyötyjä ja haittoja. Siinä tarkasteltiin lisäksi asukkaiden asenteita luonnonsuojelua ja matkailua kohtaan sekä tärkeimpiä asenteisiin vaikuttavia tekijöitä.

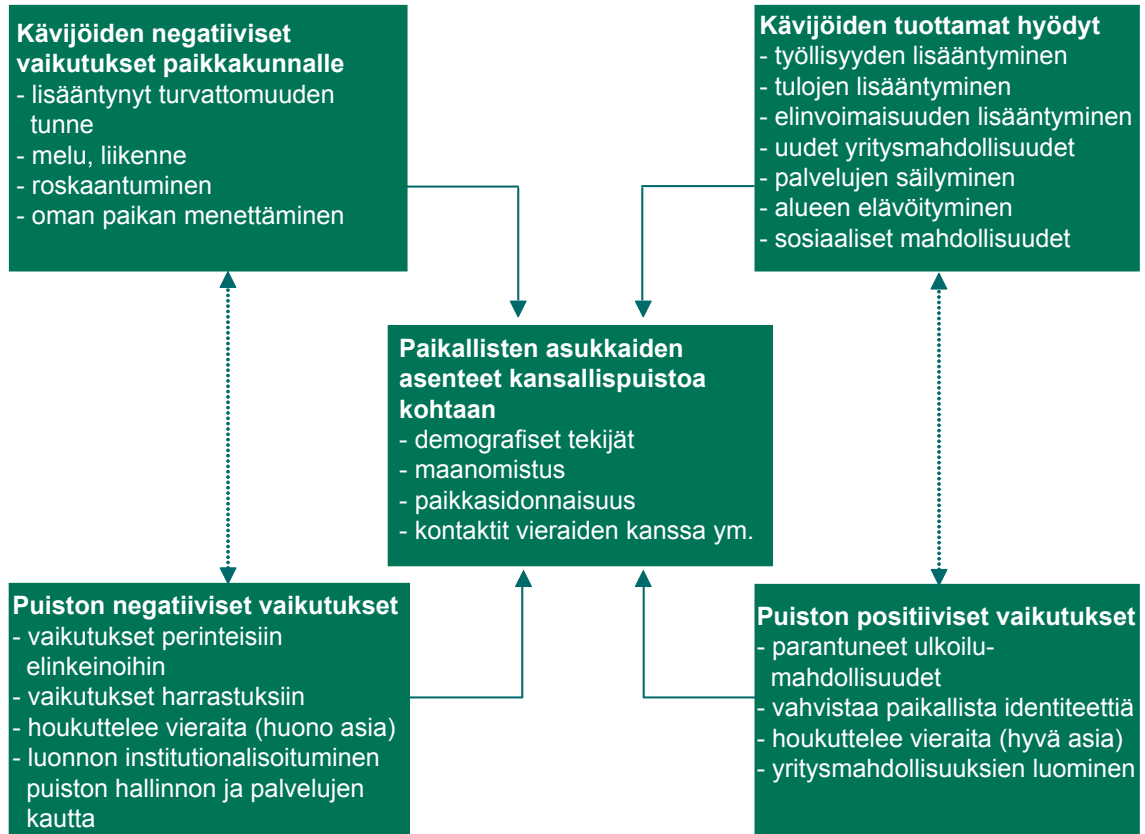
2 Tutkimuksen lähtökohdat

Paikallisväestön suhtautumista matkailuun yleisellä tasolla on tutkittu kansainvälisesti jo useita vuosikymmeniä. Suomessa paikallisten asukkaiden suhtautumista matkailuun alettiin tutkia 1990-luvulta alkaen. Tutkimukset matkailun ja turismin vaikutuksista paikallisväestölle muodostuvat pääasiassa kahdesta eri aihealueesta. Niistä toinen käsittelee joko todellisia tai odotettuja taloudellisia vaikutuksia, joita matkailu tuo mukanaan ja toinen keskittyy pikemminkin niihin matkailun vaikutuksiin, jotka koskettavat paikallisten asukkaiden omaa elämää ja yhteisöä. Kuvassa 1 on hahmoteltu matkailijoiden ja kansallispuistojen mukanaan tuomia hyötyjä ja haittoja, jotka kirjallisuuden perusteella voivat vaikuttaa paikallisen asukkaan kokemuksiin ja sitä kautta hänen asenteisiinsa.

Kävijöillä ja matkailulla, mutta myös kansallispuistolla itsellään voi olla sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia, jotka muovaavat asukkaiden asenteita. Toisaalta myös asukkaiden omat ominaisuudet ja omat kokemukset vaikuttavat asenteisiin (kuva 1).

Luontomatkailulla on merkittäviä tulo- ja työllisyysvaikutuksia, jotka voivat olla aluetaloudellisesti hyvinkin merkittäviä (esim. Ovaskainen ym. 2002, Berghäll 2005). Matkailu ei kuitenkaan tuota pelkästään taloudellisia hyötyjä. Se saattaa vaikuttaa myös niin, että esimerkiksi palvelut säilyvät tai jopa lisääntyvät alueella uusien yritysten myötä (esim. Kauppila 1995). Kansallispuisto voi tuottaa matkailun lisäksi myös muita hyötyjä alueen asukkaille esimerkiksi ulkoilu- ja retkeilymahdollisuuksien parantuessa.

Matkailun negatiivisia fyysisiä vaikutuksia voivat olla ympäristömuutokset, rakentaminen, melun, liikenteen ja roskaisuuden lisääntyminen tai luonnon kuluminen. Itse kansallispuistokin voi tuottaa alueelle negatiivisia vaikutuksia esimerkiksi rajoitusten tai pakkolunastusten myötä. Sosiaaliset vaikutukset liittyvät alueen asukkaisiin ja heidän elintavoissaan tapahtuneisiin muutoksiin (esim. Järviluoma 1993a). Ne voidaan kokea lisääntyneenä turvattomuuden tunteena tai ”oman paikan” menettämisenä.

Kuva 1. Paikallisten asukkaiden lähiseudun kansallispuistoon liittyviin asenteisiin vaikuttavat tekijät.

Useat aihepiirit ja asenteisiin vaikuttavat tekijät, joita matkailututkimuksissa on käsitelty, on tuotu keskitetysti esiin Pearcen ym. (1996) kirjassa. Tässä kirjassa tuodaan esiin myös muun muassa useiden aikaisempien tutkimustulosten keskinäinen ristiriitaisuus. Esimerkiksi Pizamin (1978) ja Thomason ym. (1979) havaintojen mukaan yrittäjät ja matkailusta työllistyvät suhtautuvat positiivisemmin matkailijoihin kuin muut paikalliset asukkaat. Myös Järviluoman (1993a) mukaan matkailusta itse taloudellista hyötyä saavien on todettu suhtautuvan matkailuun keskimääräistä myönteisemmin. Sen sijaan monien muiden tutkimusten mukaan yrittäjien ja paikallisten asukkaiden suhtautumisessa ei ole löydetty eroja (esim. Keogh 1990). Toisaalta esimerkiksi Ritchien (1988) mukaan vanhemmat asukkaat suhtautuivat turismiin negatiivisemmin, mutta monissa muissa tutkimuksissa ei ole löydetty demografisia eroja paikallisten asukkaiden suhtautumisessa turismiin.

Pizamin tutkimusten (1978) mukaan asukkaat, joilla on enemmän kontakteja matkailijoiden kanssa suhtautuvat muita kielteisemmin matkailijoihin. Sitä vastoin muiden tutkimusten mukaan runsaat kontaktit lisäsivät paikkakuntalaisten positiivisia käsityksiä matkailijoista (esim. Rothman 1978). Myös Suomessa tehdyistä tutkimuksista esimerkiksi Järviluoman (1993a) tutkimuksen mukaan kontaktit matkailijoiden kanssa lisäsivät positiivista suhtautumista matkailijoihin.

McCool ja Martin (1994) ovat tutkineet asukkaiden sitoutumista kotipaikkaan sekä asukkaiden suhtautumista turismiin ja turismin kehittymiseen Montanassa. He havaitsivat, että yhteisöön sitoutuminen lisäsi sekä positiivista että negatiivista suhtautumista turismiin. He havaitsivat myös, että uudet asukkaat kotiutuivat nopeasti paikkakunnalle, ja erot uusien ja vanhojen asukkaiden asenteiden välillä tasoittuivat nopeasti. Muutoin tulokset olivat erittäin epäselviä. Asukkaat turiserialueilla sitoutuivat alueeseensa vahvasti, mutta sitoutuminen ei aikaansaanut pysyvyyttä, sillä

he asuivat seudulla vain lyhyen aikaa. Vastaavasti ihmiset, jotka olivat asuneet alueella kauan, suhtautuivat positiivisemmin turisteihin (Brougham ja Butler 1981).

Kaltenborn ja Williams (2002) Norjassa havaitsivat, että paikkakuntasidonnaisuus vaikutti ihmisten arvostuksiin alueen hoidossa. Mitä voimakkaampi paikkakuntaan sitoutuneisuus oli, sitä tärkeämmiksi katsottiin potentiaaliset hoitotoimenpiteet. Paikkakuntaan sitoutuneet arvostivat muita enemmän paikkakunnan ympäristöä. Mason ja Cheyen (2000) havaitsivat, että asukkaiden suhtautuminen potentiaaliseen turismin kehittymiseen oli sekä positiivista että negatiivista, mutta molemmat suhtautumistavat liittyivät asukkaiden paikkakuntasidonnaisuuteen.

Suomessa paikallisten asukkaiden suhtautumista *matkailuun* on tutkinut esimerkiksi Järviluoma (1993a, 1997), Rämetyt (2003) ja Hynönen ja Kuttilainen (2004). Järviluoman mukaan asukkaat suhtautuivat matkailuun hyvinkin positiivisesti. Järviluoma (1993a) on havainnut, että miehet suhtautuivat naisia positiivisemmin matkailijoihin. Nuoret, hyvin koulutetut naiset tiedostivat matkailun negatiiviset ympäristövaikutukset. Järviluoman mukaan henkilön asuinpaikalla, perhekoolla, koulutuksella tai kunnassa asumisen kestolla ei ole kuitenkaan havaittu olevan selkeää vaikutusta yleiseen matkailuun asennoitumiseen. Eivät edes kotitalouden matkailusta saamat tulot vaikuttaneet Järviluoman tutkimuksen mukaan merkittävästi asennoitumiseen. Sen sijaan matkailijoiden ja asukkaiden keskinäisillä kontakteilla oli merkitsevä vaikutus (Järviluoma 1993a). Myös Hynösen ja Kuttilaisen (2004) mukaan paikallisasukkaat suhtautuivat pääasiallisesti positiivisesti matkailuun, mutta korostivat erityisesti oman osallistumisen puutetta matkailun suunnittelussa.

Paikallisten asukkaiden suhtautumista *metsien suojeluun ja suojelualueisiin* ovat Suomessa tutkineet esimerkiksi Kangas ja Niemeläinen (1995), Kajala (1997) ja Mäntymaa (1997). Asukkaiden suhtautumista *kansallispuistoihin* ovat tutkineet Hellén (2001) ja Rämetyt (2005). Hellén on etsinyt tutkimuksessaan erilaisia asukkaiden näkökulmia, jotka vaikuttavat Saaristomeren kansallispuistoon suhtautumiseen. Tutkimuksessa todettiin esimerkiksi, että saariston paikallisten asukkaiden suhtautuminen kansallispuistoon oli osin kielteistä, ja esiin nousi esimerkiksi suojelutoimiin liittyviä tiedollisia ristiriitoja. Suojelutavoitteita saatettiin pitää sinänsä hyvinä, mutta niiden konkreettista toteuttamista huonona. Suojelulle kielteistä asennetta tuntui lisäävän se, että suojelun koettiin asukkaiden mielestä tulevan ylhäältä käsin ilman paikallisten asukkaiden vaikutusta. Tällainen näkökulma tukee oletusta, että perinteiset institutionaaliset rakenteet, kuten esimerkiksi maanomistajuus ja maaomistajan päätösvalta koetaan uhatuksi, kun uusi institutionaalinen projekti (esim. kansallispuisto) toteutetaan (Pred 1984, Giddens 1979).

Rämetyt (2005) tutkimuksen mukaan paikallisväestö Kuusamon ja Syötteen alueella suhtautui keskimäärin myönteisesti luonnonsuojeluun ja luontomatkailuun ja matkailua voitiin asukkaiden näkemysten mukaan lisätä alueilla. Paikallisväestön asennoitumisessa oli kuitenkin löydettävissä vastakkaisiakin piirteitä. Negatiiviset tekijät liittyivät useimmiten maa- ja metsätalouden toimintaedellytysten heikkenemiseen sekä riista- ja kalatalouden rajoituksiin.

Aikaisemmat paikallista väestöä koskevat tutkimukset ovat pääasiassa olleet luonteeltaan kuvai-levia, eikä aihepiiriin teoreettista tarkastelua ole kovinkaan runsaasti tehty (Järviluoma 1993). Myös tämä tutkimus on osin tutkimusotteeltaan induktiivinen ja sen perusteella on tarkoituksena rakentaa laajempaa teoriaa jatkotutkimuksille.

3 Aineisto ja menetelmät

3.1 Aineiston keruu

Tutkimuksen aineisto kerättiin postikyselyllä loppukevällä ja syksyllä vuonna 2006. Kyselyn perusjoukon muodostivat kaikki kotitaloudet Seitsemisen kansallispuiston lähialueella. Seitsemisen kansallispuiston läheisiltä postinumeroalueilta 3430, 3451, 3453, 3455, 3941, 3943, 3945 ja 3977 löytyi yhteensä noin 1430 kotitaloutta, joihin kyselylomake (liite 1) postitettiin. Kysely päädyttiin lähettämään kotitalouksille nk. ryhmäjakeluna kustannussyistä. Menetelmä on edullinen verrattuna siihen, että olisi poimittu otos esimerkiksi väestörekisteristä ja postitettu kysely otoksen henkilöille. Haittana toimintatavassa oli se, että kyselyä ei voitu näin kohdistaa kenellekään henkilökohtaisesti. Lisäksi heikkoutena oli se, että kadon tutkiminen oli hankalaa. Vastaukset oli mahdollista tutkia vain vertaamalla vastaajien tietoja koko maan ja tutkimusalueen kuntien väestötietoihin.

Lomake koostui neljästä osa-alueesta. Ensimmäisen osa-alueen kysymykset käsittelivät kansallispuiston tarkoitusta ja vaikutuksia sekä yleensä että vastaajalle henkilökohtaisesti. Toisessa osassa kysyttiin kansallispuiston vaikutuksia arkielämään. Kolmannessa osassa esitettiin yleisiä maaseutua, matkailua ja suojelualueita koskevia väittämiä. Väittämiin vastattiin asteikolla 1–5. Neljännessä osassa tiedusteltiin vastaajan taustatietoja. Yhden karhuamiskierroksen jälkeen kyselylomakkeita palautettiin yhteensä 586 kappaletta, joten vastausprosentti oli 41.

3.2 Analyysimenetelmät

Kyselyyn vastanneet alueen asukkaat ryhmiteltiin asenteiden suhteen käyttäen pääkomponentti- ja ryhmittelyanalyysiä. Pääkomponenttianalyysin avulla voidaan vähentää alkuperäisten muuttujien määrää rakentamalla alkuperäisistä muuttujista uusia muuttujia, joissa yhdistyvät keskenään korreloivat muuttujat. Näin muuttujien määrä vähenee, mutta aineiston varianssi voidaan käyttää parhaalla mahdollisella tavalla hyväksi. Jokainen havainto saa pääkomponenttipisteen, jota voidaan käyttää jatkoanalyysissä. Komponenttipisteiden käytön etuna on se, että komponenttipisteen keskiarvo on nolla ja komponentit eivät korreloi keskenään.

Ryhmittelyanalyysin periaatteena on ryhmitellä havaintoyksiköt niin, että vaihtelu ryhmien välillä on mahdollisimman suurta, mutta ryhmien sisällä mahdollisimman pientä. Analyysillä etsitään ryhmiä, jotka poikkeavat toisistaan jonkun kriteerin suhteen. Ryhmittelyanalyysillä vastaajat ryhmiteltiin tutkimuksessa asenteiltaan toisistaan eroaviin ryhmiin.

Muutoin menetelminä käytettiin ennen kaikkea frekvenssianalyysia ja ristiintaulukointeja. Tilastollisena testinä käytettiin χ^2 -testiä. Analyysit tehtiin SPSS-ohjelmalla.

4 Tutkimusalue

4.1 Seitsemisen kansallispuisto ja sen ympäristö

Seitsemisen kansallispuisto on perustettu valtion maille vuonna 1982, ja sen pinta-ala on 45,5 km². Aluetta hoitaa Metsähallitus. Seitsemisen maisemassa vaihtelevat suo- ja metsäalueet sekä harjut. Suojelun tavoitteena on säilyttää erityinen pienipiirteinen metsä- ja suokokonaisuus. Kansallispuiston sydän on jo vuonna 1910 suojeltu Multiharjun aarnimetsä, joka on yksi Etelä-Suomen vanhimmista metsäalueista. Kansallispuiston pinta-alasta yli puolet on suota. Soista valtaosa ojitettiin 1960- ja 1970-luvuilla. Soita on kuitenkin ennallistettu vuodesta 1987 lähtien. Seitsemisen on ollut syrjäistä ja harvaanasuttua seutua, ja nähtävyyksinä siellä mainitaan esimerkiksi Koveron kruununmetsätorppa, joka esittelee viime vuosisadan alun elämää Seitsemisen seudulla (Metsähallitus 2007). Kävijöitä Seitsemisen kansallispuistossa on ollut nykyisin vuosittain noin 40 000. Seitsemisen kansallispuisto edustaa luontotekijöiden perusteella nk. metsäisiä kansallispuistoja, ja sen virkistyspalvelujen taso on keskinkertainen (Selby ym. 2007).

4.1.1 Kansallispuistoa ympäröivät kunnat

Kansallispuisto sijaitsee Pirkanmaalla Kurun ja Ikaalisen kunnan alueilla. *Kuru* on vanhaa asutusseutua. Itse kunta on perustettu vuonna 1867. Kunta tunnetaan ennen kaikkea kiviteollisuuspaikkakuntana. Kunnan kokonaispinta-ala on noin 820 km², josta vesistöjen osuus on suhteellisen suuri, noin 12,5 prosenttia. Metsämaan osuus on 90 prosenttia (Kurun kunta 2007).

Kurun kunta luokiteltiin tutkimushankkeen ensimmäisessä osatutkimuksessa kuuluvaksi nk. maaseutumaisiin alueisiin ja edustavan maisema-loma-asutuksen kuntaryhmää (Selby ym. 2007). Tällaisille alueille luokittelun mukaan on ominaista se, että kaupungeissa tai taajamissa asuvien osuus on pieni, ja maatilojen määrän väheneminen on näillä alueilla ollut suhteellisen pientä. Palvelutaso maaseutumaisilla alueilla on yleensä melko alhainen, sillä palvelualalla toimivien osuus on suhteellisen pieni, ja iäkkäiden asukkaiden osuus on suhteellisen suuri. Huoltosuhde on suhteellisen korkea. Väestön muutos on alueilla tyypillisesti negatiivista. Maisema-loma-asutuksen kuntaryhmään kuuluville kunnille on ominaista myös matala matkailullinen palvelutaso, eikä tällaisissa kunnissa ole tyypillisesti kulttuurihistoriallisia vetovoimatekijöitä. Kuitenkin näissä kunnissa on runsaasti loma-asutusta ja sitä palvelevaa infrastruktuuria (Selby ym. 2007).

Kurun väestöstä yli puolet asuu kirkonkylässä. Kunnan väestökehitys on noudattanut suomalaisen yhteiskunnan rakennemuutosta, ja melkein neljännes (23 %) väestöstä oli vuonna 2006 yli 65-vuotiaita. Asukkaita kunnassa on vajaat 2 800 ja kesäasukkaita arvioidaan olevan noin 1 300. Työttömyysaste vuonna 2007 oli 9,8 prosenttia. Kuru on pyrkinyt kehittämään palveluitaan, ja niiden osuus elinkeinojakaumassa on nykyisin lähes 55 prosenttia, mikä on lähellä keskimääristä maaseutualueen tyypisissä kunnissa. Teollisuuden osuus on vajaat 24 prosenttia ja maa- ja metsätalouden vajaa viidennes. Maatilojen lukumäärä on vähentynyt Kurussa ainoastaan 15 prosenttia vuodesta 1990 lähtien. Yrityksiä Kurussa on noin 120 (Kurun kunta 2007).

Ikaalinen on matkailukaupunki, jossa asuu noin 7 500 ihmistä, ja sen pinta-ala on 843,7 km². Kärkiyrityksenä Ikaalisissa on Ikaalisten kylpylä (Pohjoismaiden suurin kylpylä), jonka ympärille on kehittynyt monia matkailupalveluita. Lisäksi Ikaalisissa on mm. Pohjoismaiden suurimpiin lukeutuva kivitaloelementtitehdas ja erikoislattiapinnoitteiden tuotantolaitos. Ikaalisten väestönmuutos on ollut lievästi negatiivista ja sen ennustetaan jatkossakin olevan negatiivista (Ikaalisten kaupunki 2007). Ikaalinen luokiteltiin Kurun kunnan tavoin tutkimushankkeen ensimmäisessä

osatutkimuksessa (ks. Selby ym. 2007) kuuluvaksi nk. maaseutumaisiin alueisiin ja edustavan maisema-loma-asutuksen kuntaryhmää.

4.2 Kyselyyn vastanneiden kuvaus

Vastauksia saatiin analyysihin yhteensä 586. Vastanneista 55 prosenttia oli miehiä, mikä on enemmän kuin Kurun ja Ikaalisten kunnan väestöstä tai koko maan väestöstä keskimäärin (taulukko 1). Iältään vastaaja oli keskimäärin 57-vuotias. Vanhin vastaaja oli jo 91- ja nuorin 15-vuotias. Nuoria, alle 35-vuotiaita oli vastaajien joukossa vain vähän, vajaa kymmenen prosenttia. Sen sijaan iäkkäämpiä ja eläkeikäisiä oli vastaajissa verrattuna koko väestöön hyvin runsaasti. Tämä saattaa osin johtua siitä, että kyselyä ei kohdistettu vastaajille henkilökohtaisesti, vaan kotitalouksille, joissa nuoret eivät oletettavasti avaa kotitaloudelle tullutta postia, eivätkä siten ole osuneet vastaajiksi kyselyyn siinäkin tapauksessa, että kotitaloudessa asuu nuoriakin ihmisiä. Toisaalta esimerkiksi Kurun kunnassa eläkeikäisten (yli 65-vuotiaiden) osuus on myös tilastotietojen perusteella keskimääräistä korkeampi (Kurun kunta 2007). Vaikka kyselyyn vastaamattomia ei voitukaan selvittää, voidaan sanoa, että ikäjakaumassa näkyy selkeästi tutkimusalueen maaseutumaisuus, jolle oli ominaista iäkkäiden suuri osuus.

Vastaajat olivat korkeammin koulutettuja kuin maaseutuväestö keskimäärin. Korkeakoulututkinto oli 13 prosentilla ja opistotasoinen koulutus 27 prosentilla vastanneista. Työelämässä oli mukana yli puolet vastanneista. Yleisimmin vastaajan ammattiasema oli palkansaaja, heitä oli kolmannes vastaajista. Maa- ja metsätalousyrittäjiä oli seitsemän prosenttia (Kurun kunta 13,7 % ja Ikaalinen 10,6 %), muita yrittäjiä oli kuusi prosenttia. Lisäksi oli niitä, jotka olivat sekä maa- tai metsätalousyrittäjiä, että myös muun alan yrittäjiä tai palkansaajia. Eläkeläisiä oli kaikista vastanneista 45 prosenttia. Metsänomistajia vastanneista oli melkein puolet.

Taulukko 1. Eräitä taustatietoja vastanneista.

	% vastanneista	Väestö, %*
Naisten osuus	45	51
Miesten osuus	55	49
Ikäjakauma		
15–34	9	32
35–49	20	28
50–64	38	24
64–	33	14
Koulutus		
ei ammatillista tutkintoa	33	53
ammatillinen tutkinto	27	28
opistotasoinen tutkinto	28	10
korkeakoulututkinto	13	9

* Suomen tilastollinen vuosikirja

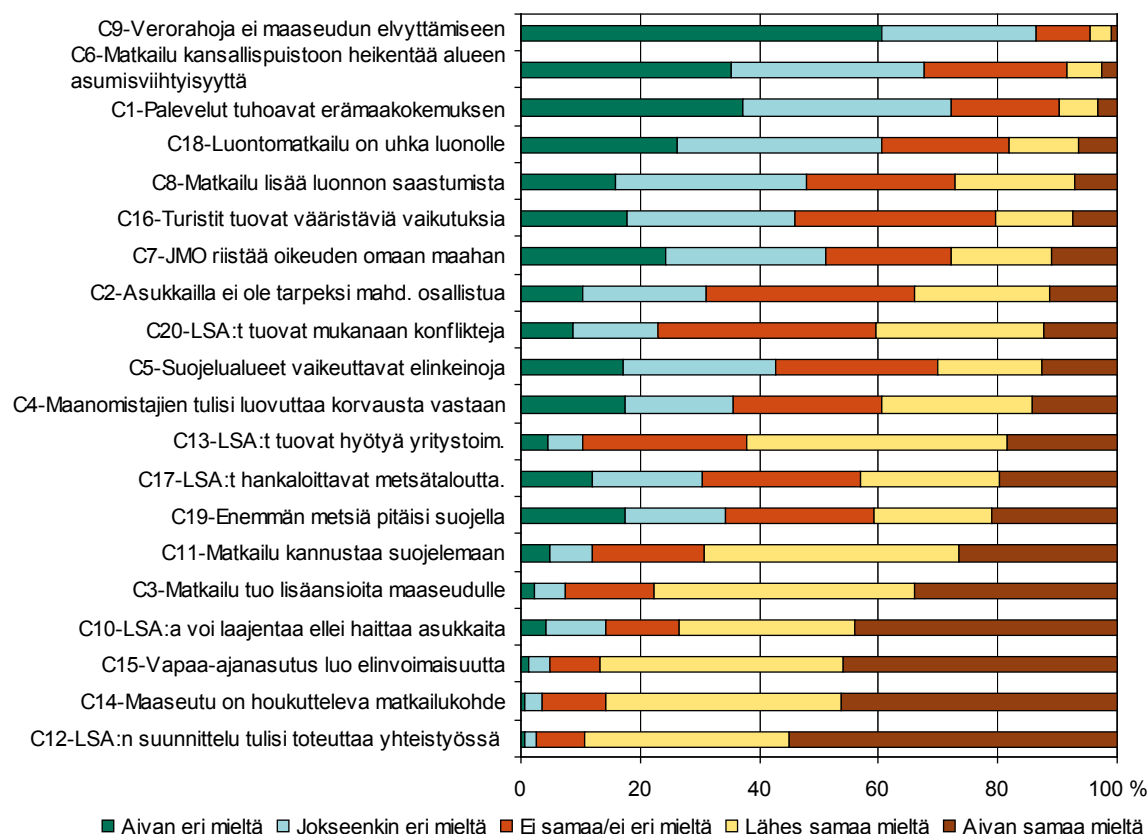
5 Tulokset

5.1 Asukkaiden asenteet

Asukkaiden asenteita matkailua, maaseutua ja luonnonsuojelua kohtaan selvitettiin 20 väittämän avulla. Niihin vastattiin 5-portaisella asteikolla (aivan samaa mieltä = 5, lähes samaa mieltä = 4, ei samaa/ei eri mieltä = 3, jokseenkin eri mieltä = 2, aivan eri mieltä = 1). Kuvassa 2 on esitetty asukkaiden mielipiteet väittämiin. Vastauksissa näkyy selkeästi asukkaiden positiivinen suhtautuminen matkailua ja sen tuomia hyötyjä kohtaan.

Moni Seitsemisen seudun asukas piti maaseutua houkuttelevana matkailukohteena (C14) ja uskoi myös matkailun (C3) ja vapaa-ajanasutuksen (C15) luovan elinvoimaisuutta ja lisäansioita maaseudulle. Suhteellisen moni asukas oli myös ainakin osittain samaa mieltä siitä, että matkailun vuoksi kannattaa suojella luonto- ja kulttuurikohteita (C11). Toisaalta kuitenkin Seitsemisen kansallispuiston lähialueen asukkaista suuri osa katsoi (90 % oli ainakin osittain samaa mieltä), että luonnonsuojelualueiden, kuten kansallispuistojen suunnittelussa tulisi ottaa huomioon alueen asukkaiden näkemykset, ja suunnittelu tulisi toteuttaa tiiviissä yhteistyössä maaseudun asukkaiden kanssa (C12). Näin siitäkin huolimatta, että vain suhteellisen harva näki, että asukkailla ei ole tarpeeksi mahdollisuuksia osallistua oman paikkakunnan kehittämiseen (C2).

Matkailun ei nähty tuovan mukanaan suuria haittoja, sillä vain pieni osa asukkaista näki, että matkailu kansallispuistoon heikentää alueen elinolosuhteita ja asumisviihtyisyyttä (C6) tai lisää luonnon saastumista ja roskaisuutta (C8). Eikä moni uskonut siihenkään, että turistit tuovat mukanaan maaseudun perinteisiä arvoja vääristäviä vaikutuksia (C16).

Kuva 2. Asukkaiden mielipiteet maaseutua, suojelualueita ja matkailua koskeviin väittämiin, % vastanneista.

Luontomatkailuun suhtauduttiin suhteellisen positiivisesti (C18), ja sen uskoi uhkaavan luontoa vain noin 17 prosenttia (aivan ja lähes samaa mieltä) vastanneista, kun päinvastaista mieltä oli reilu puolet vastanneista (55 % jokseenkin tai aivan eri mieltä). Reilu kolmannes asukkaista näki, että suojelualueet tuovat mukanaan konflikteja (C20) ja 28 prosenttia oli ainakin osin samaa mieltä väittämän (C5) ”suojelualueet vaikeuttavat perinteisten elinkeinojen harjoittamista” kanssa. Noin 40 prosenttia vastanneista katsoi suojelualueiden uhkaavan metsätalouden harjoittamista.

Edellä esitetyt mielipiteiden jakaumat ovat kuitenkin vain vastauksia yksittäisiin erillisiin kysymyksiin tai väittämiin. Jotta voitaisiin saada kuva asukkaiden asenteista Seitsemisen kansallispuistoa ja luonnonsuojelua ja matkailua kohtaan, yhdistettiin edellä esitettyjä mielipiteitä pääkomponenttianalyysin avulla asenneulottuvuuksiksi. Rakennetulla mallilla voitiin selittää 60,8 prosenttia kokonaisvarianssista.

Rakennetuista viidestä pääkomponentista kaksi ensimmäistä koskee pääasiallisesti kansallispuistojen ja luonnonsuojelualueiden mukanaan tuomaa matkailua ja kolmas ja neljäs käsittelevät pikemminkin luonnonsuojelua sinänsä (taulukko 2). Viidenteen latautuivat muuttujat, jotka koskivat maaseutua yleensä. Rakennetut pääkomponentit tulkittiin seuraavasti:

Komponentissa 1 Luontomatkailun haitat latautuvat voimakkaasti matkailun, matkailun vaatimien palveluiden ja matkailijoiden negatiiviset vaikutukset luonnolle, erämaalle, luonnonsuojelulle ja myös asuinalueelle. Luontomatkailun sinänsä katsotaan uhkaavan luontoa, palveluiden katsotaan tuhoavan erämaakokemuksen, ja matkailun luonnonsuojelualueella nähdään lisäävän luonnon saastumista ja roskaisuutta. Lisäksi turistien uskotaan tuovan mukanaan maaseudun perinteisiä arvoja vääristäviä vaikutuksia ja heikentävän myös alueen asumisviihtyvyyttä. Tulkintaan sopii hyvin myös se, että vapaa-ajanasutuksenkaan ei uskota tuovan elinvoimaisuutta maaseudulle.

Komponentissa 2 Hyödyt ja mahdollisuudet latautuvat positiivisesti ja voimakkaasti väittämät, joissa painottuvat luonnonsuojelualueiden ja matkailun positiiviset vaikutukset alueelle. Vahvan latauksen saa ajatus, jossa nähdään luonnonsuojelualueiden tuottavan hyötyä yritystoiminnalle lähialueella. Myös väittämä, jossa nähdään myös luonto- ja kulttuurikohteiden suojelun edut matkailulle, latautuu suhteellisen vahvasti. Suhteellisen vahvasti latautuvat myös näkökannat, joissa tuodaan esiin matkailun ja vapaa-ajanasutuksen positiiviset vaikutukset maaseudun elinvoimaisuuteen. Tulkintaan sopii hyvin myös toivomus, että maanomistajien tulisi luovuttaa arvokkaita luontokohteita suojelu- ja matkailukäyttöön korvausta vastaan. Myös erilaisten luontotyyppialueiden lisäsuojelun toive tukee tulkintaa.

Komponentissa 3 Ongelmat ja konfliktit latautuvat erityisesti väittämät, jotka painottavat luonnonsuojelun mukanaan tuomia negatiivisia seurauksia. Vahvasti latautuu ajatus, jossa tuodaan esiin, että suojelualueet tuovat mukanaan konflikteja sekä myös väittämät, joiden mukaan luonnonsuojelu hankaloittaa metsätalouden ja muiden alueen perinteisten elinkeinojen harjoittamista. Lisäsuojelun vaatimuksen saama heikohko negatiivinen lataus sopii hyvin tulkintaan samoin kuin myös heikot positiiviset lataukset väittämille, joissa katsotaan matkailun heikentävän asumisviihtyvyyttä alueella tai jokamiehen oikeuden riistävän maaseudun asukkaiden oikeuden hallita omia maitaan.

Komponentissa 4 Luonnonsuojelu paikkakuntalaisten ehdoilla latautuvat erityisesti väittämät, joissa otetaan huomioon alueen asukkaat. Voimakkaan latauksen sai erityisesti väittämä, jossa edellytetään, että luonnonsuojelun laajentuminen voi tapahtua vain siinä tapauksessa, että suoje-

Taulukko 2. Pääkomponenttimalli asukkaiden mielipiteistä kansallispuistosta, maaseudun turismista ja sen kehityksestä. (Itseisarvoltaan alle 0.300 lataukset jätetty merkitsemättä selkeyden vuoksi)

	Luontomat- kailun haitat	Hyödyt ja mahdolli- suudet	Ongelmat ja konfliktit	Luonnon- suojelu paik- kakuntalaisten ehdolla	Osallistava maaseudun kehittäminen julkisin varoin
C18-Luontomatkailu on uhka luonnolle	0,75				
C1-Palvelut tuhoavat erämaakokemuksen	0,68				
C8-Matkailu lisää luonnon saastumista	0,68				
C16-Turistit tuovat vääristäviä vaikutuksia	0,66				
C6-Matkailu heikentää alueen asumisviihtyisyyttä	0,61		0,32		
C7-JMO riistää maaseudun asukkailta oikeuden maahan	0,54		0,32	0,39	
C13-LSA:t tuovat hyötyä yritystoiminnalle		0,71			
C11-Matkailu kannustaa suojelemaan		0,70			
C3-Matkailu tuo lisä-ansioita maaseudulle		0,66			
C14-Maaseutu on huokutteleva matkailukohde		0,60			0,49
C15-Vapaa-ajanasutus luo elinvoimaisuutta	-0,35	0,53			0,32
C20-LSA tuovat mukanaan konflikteja			0,75		
C17-LSA:t hankaloittavat metsätalouden harjoittamista			0,71		
C5- Suojelualueet vaikeuttavat elinkeinoja			0,69		
C10-LSA:a voi laajentaa, ellei haittaa asukkaita				0,83	
C4- Maanomistajien tulisi luovuttaa korvausta vastaan kohteet		0,46		-0,60	
C12-LSA suunnittelu tulisi toteuttaa yhteistyössä				0,54	0,51
C19-Enemmän metsiä pitäisi suojella		0,40	-0,38	-0,52	
C9- Verorahoja ei maaseudun elvyttämiseen	0,32				-0,77
Ominaisarvo	3,23	2,69	2,19	2,03	1,41
Kumulatiivinen selitysaste, %	16,99	31,11	42,68	53,34	60,79

lusta ei koidu haittaa alueen asukkaille tai yrittäjille alueella. Tulkintaan sopii hyvin se, että väittämä, jossa edellytetään, että maanomistajien tulisi luovuttaa arvokkaita luontokohteita suojelu- tai matkailukäyttöön (joskin korvausta vastaan) sai suhteellisen voimakkaan negatiivisen latauksen.

Komponentissa 5 Osallistava maaseudun kehittäminen julkisin varoin latautuu voimakkaan negatiivisesti ajatus, jonka mukaan julkisia varoja ei tulisi käyttää maaseudun olosuhteiden parantamiseen. Toisaalta komponentissa latautuu myös väittämä, jonka keskeinen ajatus oli, että luonnonsuojelualueiden suunnittelu tulisi toteuttaa tiiviissä yhteistyössä maaseudun asukkaiden kanssa. Positiiviset lataukset saivat myös väittämät, joissa pidettiin maaseutua houkuttelevana matkailukohteena ja myös paikkana vapaa-ajan asutukselle.

5.2 Asenneryhmät

Kansallispuiston lähialueen asukkaat ryhmiteltiin ryhmittelyanalyysin (klusterianalyysi) avulla kolmeen asenneryhmään (taulukko 3). Ryhmittelyanalyysiin otettiin mukaan neljä ensimmäistä pääkomponenttia. Viides pääkomponentti ”Osallistava maaseudun kehittäminen julkisin varoin” jätettiin pois, koska poisjättäminen selkiytti ryhmien tulkintaa huomattavasti. Ratkaisua tuki se, että pääkomponentin selitysaste oli vain noin seitsemän prosenttia (taulukko 2).

Ensimmäiseksi ryhmäksi saatiin ”positiivisesti asennoituvat”. He näkevät, että *paikkakuntalaisten ehdoilla perustetut ja toimivat luonnonsuojelualueet tuottavat hyötyjä yritystoiminnalle ja erityisesti matkailulle*. Kun suojelualueet on perustettu paikkakuntalaisten ehdoilla, ne eivät myöskään aiheuta konflikteja tai ongelmia. Luontomatkailun ei uskota tuovan mukanaan haittoja luonnolle sinänsä eikä heikentävän asuinalueen viihtyvyyttä. Positiivisesti suhtautuvia oli reilu puolet (51 %) kaikista vastanneista.

Seuraavan ryhmän asennoituminen oli suhteellisen neutraalia. Toisin sanoen he näkevät, että *luonnonsuojelualueista on sekä hyötyä että haittoja*. Ryhmä nimettiin luonnonsuojelua ”välttämättömänä pahana” pitäviksi. He näkevät, että luonnonsuojelualueiden perustaminen on muiden päätettävissä, jolloin alueiden perustaminen tuo mukanaan alueelle jonkin verran konflikteja ja ongelmia ja hankaloittaa esimerkiksi metsätalouden tai muiden perinteisten elinkeinojen harjoittamista. Luontomatkailu voi tuottaa alueelle kuitenkin myös jonkin verran hyötyjä, eikä se haittaa luontoa sinänsä eikä myöskään alueen asumisviihtyvyyttä. Tähän ryhmään luokiteltiin 29 prosenttia Seitsemisen kansallispuiston lähialueen kyselyyn vastanneista asukkaista.

Taulukko 3. Seitsemisen lähialueen asukkaiden asenneryhmät pääkomponenttien suhteen.

	Positiivisesti asennoituvat	Luonnonsuojelua ”välttämättömänä pahana” pitävät	Negatiivisesti asennoituvat	F-arvo, merkitsevyys
Luontomatkailun haitat	-0,15	-0,20973	0,68227	0,00
Hyödyt ja mahdollisuudet	0,44	0,09465	-1,23215	0,00
Ongelmat ja konfliktit	-0,23	0,23441	0,25953	0,00
Luonnonsuojelu paikkakuntalaisten ehdoilla	0,48	-1,15402	0,41921	0,00
n	300	168	119	

Kolmas ryhmä nimettiin ”negatiivisesti asennoituviksi”. He eivät koe, että luonnonsuojelualueilla ja niihin liittyvällä matkailulla on positiivisia vaikutuksia alueelle tai yritystoiminnalle alueella. Sen sijaan *luontomatkailu ja matkailun vaatimat palvelut tuovat mukanaan negatiivisia vaikutuksia sekä luonnolle, luonnonsuojelulle että myös asuinalueelle*. Luonnonsuojelu ylipäättään tuo mukanaan ongelmia ja konflikteja ja hankaloittaa perinteisten elinkeinojen harjoittamista. Luonnonsuojelu olisi toteutettava paikkakuntalaisten ehdoilla. Negatiivisesti asennoituviksi luokiteltiin vastanneista noin viidennes.

5.3 Asenneryhmien ominaisuuksia

5.3.1 Demografisia ominaisuuksia

Sukupuolen on todettu aikaisempien tutkimusten mukaan selittävän asukkaiden mielipiteitä ja asenteita ainakin matkailua kohtaan. Tämän tutkimuksen vastaajista oli miehiä 55 prosenttia ja naisia vastaavasti 45 prosenttia. Naiset näyttäisivät Seitsemisen kansallispuiston lähiympäristössä asennoituvan kansallispuistoa ja matkailua kohtaan miehiä positiivisemmin. Naisista yli puolet (51 %) edusti asenneryhmää, joka nimettiin positiivisesti asennoituviksi. Miespuolisista vastaajista vastaava osuus oli 48 prosenttia. Negatiivisesti asennoituviin naisista kuului vajaat 17 prosenttia, ja miehistä vastaava osuus oli melkein 25 prosenttia. Neutraalisti suhtautuvia (ryhmä 2, luonnonsuojelua ”välttämättömänä pahana” pitävät) oli naisista vajaa kolmannes ja miehistä 27 prosenttia. Naisten ja miesten jakautuminen eri asenneryhmiin oli tilastollisesti merkitsevää alle 10 prosentin todennäköisyydellä ($\chi^2 = 5,474$, $df = 2$, $p = 0,066$).

Tämän tutkimuksen perusteella vastaajan iän myötä asenteet muuttuivat positiivisemmiksi. Tutkimuksen vastaajien keski-ikä oli noin 57 vuotta, ja vain vajaa joka kymmenes oli nuori, alle 35-vuotias. Nuorista alle 35-vuotiaista vastaajista reilu kolmannes (36 %) kuului positiivisesti asennoituvien ryhmään (taulukko 4). Edelleen nuorista luokittui neljännes asenneryhmään 3, jota kuvattiin negatiivisesti asennoituviksi. Sitä vastoin tutkimuksen iäkkäimmistä vastaajista jopa 60 prosenttia edusti positiivisesti asennoituvia ja reilu viidennes negatiivisesti asennoituvia. Erot eri ikäluokkien jakaumissa eri asenneryhmiin olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä.

Taulukko 4. Eri ikäluokkien jakautuminen kolmeen asenneryhmään.

Ikäluokka, vuotta	Asenneryhmä 1 Positiivisesti asennoituvat, %	Asenneryhmä 2 Luonnonsuojelua ”välttämättömänä pahana” pitävät, %	Asenneryhmä 3 Negatiivisesti asennoituvat, %	Kaikki, %	N
15 – 34	36	40	24	100	50
35 – 49	42	38	20	100	116
50 – 64	49	32	19	100	216
yli 64	60	18	22	100	187
Kaikki	50	29	21	100	569
Keski-ikä, v.	60	53	57	57	

($\chi^2 = 22,075$, $df = 6$, $p = 0,001$)

5.3.2 Paikkakunnalla asuminen ja paikkakuntaan sitoutuminen

Aikaisemmissa kansainvälisissä matkailua koskevissa tutkimuksissa on todettu, että paikallisväestön asenteisiin matkailijoita kohtaan on vaikuttanut oma asuminen paikkakunnalla ja asukkaan sitoutuminen paikkakuntaan. Paikkakuntaan sitoutumiseen vaikuttavat monet tekijät. Tekijöitä voivat olla työpaikka, kotipaikka, yhteiskunnalliset siteet tai esimerkiksi epäviralliset sosiaaliset suhteet. Luonnollisesti myös paikkakunnalla asutulla ajalla on merkityksensä sitoutumisessa.

Kyselyyn vastanneista suuri osa oli suhteellisen iäkkäitä, mikä näkyi myös siinä, että Seitsemisen kansallispuistoa ympäröivien alueiden asukkaat olivat asuneet alueella keskimäärin melkein 38 vuotta. Alle kymmenen vuotta alueella asuneita oli ainoastaan 16 prosenttia vastanneista (taulukko 5).

Asuinpaikkakuntaan sitoutumista selvitettiin myös kysymällä Seitsemisen kansallispuiston lähiympäristön asukkailta suoraan, kuinka vahvasti he kokivat itse olevansa paikkakuntalaisia. Vastausvaihtoehtoja esitettiin kolme: ”hyvin vahvasti”, ”melko vahvasti” ja ”en juurikaan”. Vain seitsemän prosenttia vastanneista ilmoitti, että ei kokenut olevansa paikkakuntalainen. Melko vahvasti paikkakuntalaiseksi koki itsensä vajaa 30 prosenttia ja hyvin vahvasti paikkakuntalaisena piti itseään melkein kaksi kolmesta (63 %) vastanneesta. Asukkaiden paikkakunnalla asuminen ja paikkakuntaan sitoutuminen korreloivat keskenään merkitsevästi ($r = 0,432$). Sekä paikkakuntaan sitoutuneisuus että pitkä asuminen paikkakunnalla heijastavat Seitsemisen kansallispuiston lähiympäristön maaseutumaisuutta, jolle on ominaista muun muassa se, että muuttoliike on suhteellisen vähäistä.

Seuraavassa tarkastellaan asukkaiden itsensä arvioiman paikkakuntaan sitoutuneisuuden suhdetta kansallispuistoa ja suojelualueita koskevia asenteita kohtaan. Taulukosta 6 nähdään, että kansallispuiston lähialueen asukkaat, jotka eivät kokeneet itseään paikkakuntalaisiksi asennoituivat kansallispuistoa kohtaan pääasiassa neutraalisti, eli yli puolet heistä edusti asenteiltaan ryhmää 2, jossa luonnonsuojelua pidettiin ”välttämättömänä pahana”. Tässä ryhmässä koettiin, että luonnonsuojelu voi tuoda mukanaan alueelle jonkin verran sekä hyötyjä että haittoja. Tulos on siinä mielessä looginen, että asukas, joka ei koe itseään kovin vahvasti paikkakuntalaiseksi, voi nähdä paikkakunnan ikään kuin ulkopuolisen silmin.

Sitä vastoin hyvin vahvasti itsensä paikkakuntalaiseksi kokevista yli puolet asennoitui positiivisesti ja katsoi, että paikkakuntalaisten ehdoilla perustetut ja toimivat luonnonsuojelualueet tuottavat hyötyjä alueen yritystoiminnalle ja hyödyttävät erityisesti matkailua ja matkailualan yrityksiä. He uskovat, että paikkakuntalaisten ehdoilla perustetuilla luonnonsuojelualueilla voidaan välttää erilaiset konfliktit ja ongelmat. Luontomatkailun ei pelätä tuovan mukanaan myöskään suurempia haittoja luonnolle tai heikentävän asuinalueen viihtyvyyttä. Toisaalta hyvin vahvasti paikkakuntalaiseksi itsensä kokevista lähes joka neljäs luokitui negatiivisesti asennoituihin. Melko vahvasti paikkakuntalaisiksi kokevat jakautuivat asenteittensa suhteen edellisten ryhmien välimaastoon. Vajaa puolet heistä edusti positiivisesti asennoituvia, 35 prosenttia asenneryhmää 2 ja 16 prosenttia negatiivisesti asennoituvia.

Kun asenneryhmiä tarkasteltiin ammattiryhmittäin, havaittiin, että eläkeläisistä luokitui kaikkein suurin osuus (57 %) ensimmäiseen asenneryhmään (taulukko 7). Myös yrittäjistä reippaasti yli puolet (56 %) luokitui tähän asenneryhmään. Ammattiryhmästä muut (johon lukeutuivat esimerkiksi työttömät, kotiaidit, opiskelijat jne.) yli puolet edusti niin ikään positiivisesti asennoituvia. Sivutoimisista maa- ja metsätalouslyrittäjistä oli suhteellisesti eniten (45 %) negatiivisesti asen-

Taulukko 5. Kyselyyn vastanneiden paikkakunnalla asuminen, vuotta.

Asunut paikkakunnalla, vuotta	% vastanneista
alle 10 vuotta	16
10 – 24 vuotta	19
25 – 49 vuotta	29
50 – 74 vuotta	29
75 –	7
yhteensä	100

N=555

Taulukko 6. Seitsemisen lähialueen asukkaiden paikkakuntasidonnaisuus ja asenneryhmät.

Paikkakuntalaiseksi kokeminen	Asenneryhmä 1 Positiivisesti asennoituvat, %	Asenneryhmä 2 Luonnonsuojelua "välttämättömänä pahana" pitävät, %	Asenneryhmä 3 Negatiivisesti asennoituvat, %	Kaikki, %	N
Ei juurikaan	33	51	16	100	43
Melko vahvasti	49	35	16	100	170
Hyvin vahvasti	53	24	23	100	358
Kaikki	50	29	21	100	571

$\chi^2 = 18,848$, $df = 4$, $p = 0,001$

Taulukko 7. Eri ammattiryhmien jakautuminen asenneryhmiin.

Vastaajan ammatti	Asenneryhmä 1 Positiivisesti asennoituvat, %	Asenneryhmä 2 Luonnonsuojelua "välttämättömänä pahana" pitävät, %	Asenneryhmä 3 Negatiivisesti asennoituvat, %	Kaikki, %	N
Maa- ja metsätalousyrittäjä	51	15	33	100	39
Sivutoiminen maa- ja metsätalousyrittäjä	41	14	45	100	29
Yrittäjä	56	25	19	100	32
Palkansaaja	42	42	16	100	185
Eläkeläinen	57	22	21	100	249
Muu	51	34	15	100	26
Kaikki	50	29	21	100	560

$\chi^2 = 41,972$, $df = 10$, $p < 0,001$

noituvia. Jakaumat eri asenneryhmiin eri ammattiryhmissä poikkesivat toisistaan tilastollisesti erittäin merkitsevästi. Sitä vastoin eri koulutustaustalla varustettujen vastaajien asenteiden jakauma ei poikennut tilastollisesti merkitsevästi ($p = 0,424$).

Vastaajista noin puolet omisti itse metsää vähintään yhden hehtaarin. Keskimäärin metsää omistettiin yhteensä 32 hehtaaria pääosin omassa asuinkunnassa. Metsää omistavista vastaajista runsas puolet edusti positiivisesti asennoituvia (taulukko 8). Heitä oli metsänomistajien joukossa suhteellisesti hiukan enemmän kuin metsää omistamattomien joukossa. Myös negatiivisesti asennoituvia oli metsänomistajien joukossa suhteellisesti enemmän kuin metsää omistamattomien joukossa. Erot jakautumisessa eri ryhmiin metsänomistajien ja metsää omistamattomien asukkaiden välillä olivat tilastollisesti merkitseviä.

Taulukko 8. Metsänomistajuus ja asenneryhmät.

Metsänomistajuus	Asenneryhmä 1 Positiivisesti asennoituvat, %	Asenneryhmä 2 Luonnonsuojelua "välttämättömänä pahana" pitävät, %	Asenneryhmä 3 Negatiivisesti asennoituvat, %	Kaikki, %	N
Omistaa	52	23	25	100	276
Ei omista	48	36	17	100	279
Kaikki	50	29	21	100	555

$\chi^2=12,275$, $df=2$, $p=0,002$

5.3.3 Asukkaiden omien kokemusten vaikutukset asenteisiin

Vaikka kansallispuistot yleensä – myös Seitsemisen kansallispuisto – on pääasiassa perustettu valtion maille, ovat myös yksityiset maanomistajat joutuneet joissain tapauksissa luovuttamaan maitaan suojelun piiriin. Kansallispuisto on voinut myös jollain muulla tavoin vaikuttaa kansalaisten ja lähialueen asukkaiden omaan taloudelliseen toimintaan. Seitsemisen kansallispuiston lähialueiden asukkaista vajaa neljä prosenttia raportoi itse (tai perheenjäsenensä) kärsineensä taloudellisia menetyksiä kansallispuiston vuoksi. Osa asukkaista (7 mainintaa) kertoi menettäneensä toimeentulonsa joko kokonaan tai osittain, kun kansallispuiston perustamisen jälkeen tilaisuudet metsätöihin olivat vähentyneet tai jopa loppuneet kokonaan erilaisten rajoitusten vuoksi. Toisaalta kansallispuiston perustaminen oli vaikuttanut myös joidenkin vastaajien harrastuksiin tai lisäelannon hankkimiseen, sillä osa vastaajista kertoi esimerkiksi metsästysmahdollisuuksien alueella loppuneen tai heikentyneen (5 mainintaa). Lisäksi muutama asukas koki joutuneensa kärsimään kansallispuiston takia, koska yksityistä maankäyttöä oli kansallispuistoon vedoten rajoitettu, yksityisteiden käyttö oli lisääntynyt vierailijoiden johdosta, kalastusoikeuksia oli evätty tai ne olivat tulleet maksullisiksi.

Toisaalta noin 14 prosenttia vastanneista asukkaista oli hyötynyt taloudellisesti kansallispuiston läheisyydestä. Heidän ruokakuntansa kokonaistuloista keskimäärin 13 prosenttia muodostui kansallispuistosta (Metsähallitus) tai kansallispuistosta hyötävistä yrityksistä saatavista tuloista (maksimin ollessa 90 ja minimin vain prosentti). Taloudellisesti hyötynneistä kolmannes kertoi joko itse työskentelevänsä tai työskennelleensä aiemmin kansallispuistossa esimerkiksi Metsähallituksen palveluksessa, ja vajaa neljännes (23 %) kertoi perheenjäsenensä työskentelevän tai työskennelleen kansallispuistossa. Joka viides työskenteli yrityksessä, joka hyötyy kansallispuistossa vierailevista matkailijoista. Tällaisina yrityksiä mainittiin esimerkiksi hotellit ja kioskit. Melko moni (20 mainintaa) kertoi myös saavansa taloudellista hyötyä kansallispuistosta oman yrityksensä kautta. Nämä yritykset olivat majoitusalan (6 mainintaa), matkailu- ja retkeilyalan (4 mainintaa) sekä ravitsemusalan (5 mainintaa) yrityksiä. Näiden lisäksi yritysten toimialoiksi mainittiin mm. valokuvaus ja koulutus.

Kahdellatoista vastaajalla oli valmiita suunnitelmia perustaa yritys, joka hyödyntäisi kansallispuistoa tai kansallispuiston matkailijavirtoja. Suunnitelmat koskivat suoraan matkailuun liittyviä yrityksiä, kuten mökin vuokrausta, varusteiden valmistusta ja vuokrausta tai ruokailupalveluja ja myös erilaisia infrastruktuurin huoltoon liittyviä yrityksiä.

Eräänlaisena hyötynä kansallispuistosta lähialueiden asukkaille voidaan pitää myös mahdollisuutta käydä kansallispuistossa. Tätä mahdollisuutta oli suurin osa vastaajista myös käyttänyt hyväkseen, ja osalle lähialueen asukkaista kansallispuisto oli lähes päivittäisen käynnin kohde. Toisaalta noin neljännes vastanneista ei ollut edellisvuoden aikana käynyt kertaakaan kansallis-

puistossa. Keskimäärin Seitsemisen kansallispuiston ympäristön asukkaat kävivät itse kansallispuistossa neljä kertaa vuodessa.

Valtaosa vastaajista ei nähnyt hyötyneensä, mutta ei myöskään kärsineensä taloudellisesti kansallispuiston läsnäolosta. He asennoituivat kansallispuistoon ja luonnonsuojeluun pääsääntöisesti suopeasti. Yli puolet heistä edusti asenteiltaan ryhmää 1 (positiivisesti asennoituvat) (taulukko 9). Muutama asukas (4) oli toisaalta hyötynyt taloudellisesti, mutta toisaalta myös joutunut taloudellisesti kärsimään kansallispuiston vuoksi. Heidän kohdallaan näyttäisi siltä, että positiiviset seikat voittaisivat negatiiviset, sillä kukaan heistä ei taloudellisista menetyksistä huolimatta asennoitunut negatiivisesti kansallispuistoa kohtaan. Sen sijaan valtaosa (78 %) niistä asukkaista, jotka olivat kärsineet taloudellista haittaa kansallispuistosta (mutta eivät olleet hyötynyt taloudellisesti), asennoitui negatiivisesti kansallispuistoa kohtaan.

Asukkaat, jotka olivat hyötynyt kansallispuistosta taloudellisesti joko itse työskentelemällä kansallispuistossa (esimerkiksi Metsähallituksessa) tai yrityksessä, joka hyötyy kansallispuiston matkailijavirroista, asennoituivat kansallispuistoa kohtaan positiivisesti. Puolet heistä luokittui ryhmään 1.

Seitsemisen lähialueiden asukkailta tiedusteltiin myös, miten usein he ovat työnsä vuoksi tekemisissä kansallispuiston kävijöiden kanssa ja toisaalta, miten usein ja missä yhteydessä he ovat työn ulkopuolella tekemisissä vierailijoiden kanssa.

Vain muutama (2) vastaaja joutui työtehtävissään olemaan päivittäin tekemisissä kansallispuiston vierailijoiden kanssa. Runsas kolmannes vastanneista tapasi työtehtäviensä yhteydessä kansallispuiston kävijöitä satunnaisesti, ja valtaosa ei ollut vierailijoiden kanssa juuri missään tekemisissä. Monet asukkaat tunsivat kuitenkin henkilökohtaisesti puistossa kävijöitä. Molemmat työnsä kautta päivittäin kävijöiden kanssa tekemisissä olleet vastaajat asennoituivat positiivisesti kansallispuistoon. Sekä satunnaisesti vierailijoiden kanssa tekemisissä olleista että asukkaista, jotka eivät olleet tekemisissä kansallispuiston kävijöiden kanssa, noin puolet edusti asenteiltaan myös ryhmää 1. Kontaktit vierailijoiden kanssa näyttäisivät kuitenkin tulosten perusteella vähentävän negatiivisia asenteita, sillä vähän kontakteja omaavista asukkaista miltei neljännes (23 %) edusti negatiivisesti asennoituvia, kun vastaava osuus satunnaisesti vieraiden kanssa tekemisissä olevista oli vain 10 prosenttia.

Taulukko 9. Asukkaiden kansallispuistosta kokemat taloudelliset hyödyt ja haitat ja asenneryhmät.

	Asenneryhmä 1 Positiivisesti asennoituvat, %	Asenneryhmä 2 Luonnonsuojelua "välttämättömänä pahana" pitävät, %	Asenneryhmä 3 Negatiivisesti asennoituvat, %	Kaikki, %	N
Ei hyötyä – ei haittaa	52	29	19	100	477
Sekä hyötyä että haittaa	50	50		100	4
Haittaa	17	6	78	100	18
Hyötyä	50	37	13	100	76
Kaikki	50	29	20	100	575

$\chi^2 = 41,928$, $df = 6$, $p = <0,001$ a 4 cells (33,3%) have expected count less than 5

5.3.4 Yhteenveto asenneryhmien piirteistä

Taulukkoon 10 on koottu asenneryhmittäin niille ominaisia piirteitä. Tutkimustulosten perusteella on nähtävissä, että asenteisiin vaikuttivat esimerkiksi vastaajan sukupuoli, ikä, koetut hyödyt ja haitat, metsänomistajuus ja kontaktit turistien kanssa. Yhteenvetona voitaneen tiivistää, että positiivisesti kansallispuistoon asennoituvat olivat usein iäkkäitä, vahvasti paikkakuntaan sitoutuneita jo eläkkeellä olevia naisia, joilla oli runsaasti kontakteja kansallispuiston kävijöiden kanssa. He olivat kokeneet saaneensa hyötyjä kansallispuiston mukanaan tuomasta matkailusta ja olivat usein itse yrittäjiä. Toisaalta negatiivisesti suojelualueisiin ja kansallispuistoihin suhtautuvat olivat usein omakohtaisesti kansallispuistosta haittoja kokeneita metsänomistajamiehiä.

Taulukko 10. Yhteenveto asukkaiden asenneryhmistä ja ryhmien piirteistä.

Piirteet	Asenneryhmä 1 Positiivisesti asennoituvat	Asenneryhmä 2 Luonnonsuojelua ”välttämättömänä pahana” pitävät,	Asenneryhmä 3 Negatiivisesti asennoituvat
Demografiset ominaisuudet: sukupuoli, ikä	- naisten asenne - iäkkäämpiä	- ei suurta eroa sukupuolten välillä - nuoria	- miehet dominoi (1/4 miehistä)
Paikkakuntaan sitoutuneisuus	- vahva	- heikko	
Ammatti	- eläkeläisiä, yrittäjiä, maa- ja metsätalousyrittäjiä	- palkansaaajat	- maa- ja metsätalousyrittäjiä (päätoimiset, sivutoimiset)
Metsänomistajuus	- sekä metsää omistavia että omistamattomia	- ei metsänomistajista suhteellisesti suurempi osuus	- metsänomistajapainotteisempi
Taloudelliset hyödyt tai haitat	- hyötyneet / ei hyötyä ei haittaa	- hyötyneet / ei hyötyä ei haittaa	- haittaa kokeneita
Kontaktit vieraiden kanssa	- kontakteja vierailijoiden kanssa		

5.4 Kansallispuiston vaikutukset ympäristössä

5.4.1 Vaikutukset asumisviihtyvyyteen ja alueen tunnettuuteen

Seitsemisen kansallispuiston lähialueiden asukkailta tiedusteltiin asukkaiden näkemystä kansallispuiston vaikutuksista seudun kehittymiseen. Asukkaat arvioivat, että kansallispuisto oli vaikuttanut alueella pääsääntöisesti myönteisesti. Noin yhdeksän prosenttia piti kansallispuiston vaikutuksia erittäin myönteisinä, ja yli 60 prosenttia vastaajista näki, että vaikutus oli ollut myönteinen. Vain muutama henkilö (1 %) katsoi, että puiston vaikutukset seudun kehittymiseen olivat olleet kielteisiä. Neljäs asukkaista arvioi myös, että kansallispuiston myötä alueelle oli syntynyt uusia palveluita ja yrityksiä. Neljäs näki kansallispuiston myönteiseksi vaikutukseksi sen, että kylätoiminta oli alueella elpynyt. Kaiken kaikkiaan noin puolet asukkaista arveli, että seutu oli kansallispuiston ansiosta muuttunut parempaan suuntaan asua. Neljäs uskoi, että asuminen alueella ei ollut kansallispuiston ansiosta muuttunut suuntaan tai toiseen, ja neljäs ei osannut ottaa kantaa asiaan. Erityisesti nuoret, alle 35-vuotiaat asukkaat uskoivat, että seutu oli kansallispuiston ansiosta muuttunut paljon parempaan suuntaan asua.

Kansallispuisto näyttösi lähialueen asukkaiden mielestä lisänneen Seitsemisen alueen tunnettuutta, sillä Seitsemisen kansallispuiston lähialueen asukkaista valtaosa (88 %) uskoi alueen tunnettuuden valtakunnan tasolla lisääntyneen kansallispuiston ansiosta. Vain neljä prosenttia vastaajista ei uskonut tunnettuuden lisääntyneen.

Toisaalta matkailun lisääntyminen saattaa tuoda mukanaan myös ristiriitoja, ongelmia ja muita erilaisia kielteisiä vaikutuksia. Vain suhteellisen pieni osa tämän kyselyn vastaajista koki kansallispuiston tuoneen mukanaan kielteisiä vaikutuksia. Vajaa neljännes arvioi kansallispuiston aiheuttaneen erilaisia ristiriitoja alueella. Vastauksista ei kuitenkaan käynyt ilmi, olivatko ristiriidat tai menetykset omakohtaisia vai muiden asukkaiden kokemia. Ristiriitoina mainittiin esimerkiksi metsästysoikeuden menetykset, maankäyttöoikeuksien muuttuminen, tienkäyttöoikeuksien muuttuminen tai naapurien väliset erilaiset ristiriidat. Muutamit raportoivat myös esimerkiksi soranotto-oikeuksien menettämisestä tai rajojen siirtämisestä.

Jatkokysymyksessä asukkailta tiedusteltiin myös sitä, miten he arvioivat, että ongelmat ja ristiriidat oli kyetty alueella ratkaisemaan. Kaksi kolmesta ristiriitoja tai konflikteja havainneesta vastaajasta ei tiennyt, oliko ristiriidat kyetty sittemmin ratkaisemaan. Noin 15 prosenttia ristiriitoja havainneista näki, että niihin oli saatu tyydyttävä ratkaisu, ja vajaa viidennes ei pitänyt tehtyä ratkaisua tyydyttävänä.

Useimmin havaituksi, matkailun mukanaan tuomaksi haittatekijäksi osoittautui roskaaminen. Roskaamisen arvioi lisääntyneen matkailun myötä noin joka viides vastaaja. Liikenteen aiheuttamat vaarat olivat myös lisääntyneet noin joka viidennen vastanneen asukkaan mielestä. Sen sijaan muiden häiriötekijöiden, kuten melun, rikollisuuden tai yleensä vahingontekojen uskoi lisääntyneen vain suhteellisen harva asukas. Suurin osa ei nähnyt minkäänlaista muutosta tapahtuneen tai ei osannut arvioida muutoksen suuntaa.

5.4.2 Vaikutukset yritystoimintaan

Alueen asukkailta pyydettiin arviota eri alojen yritystoimintamahdollisuuksien kehittymisestä kansallispuiston lähialueella. Arviossa pyydettiin ottamaan huomioon kansallispuiston vaikutus.

Lähialueen asukkaat arvioivat, että kansallispuisto oli vaikuttanut siihen, että erityisesti luontoon perustuvien yritysten (kuten esimerkiksi luonto-ohjelmapalveluyritykset tms.) toimintamahdollisuudet ovat alueella parantuneet. Jopa yli 60 prosenttia näki alan yritystoimintamahdollisuuksien parantuneen (taulukko 11). Myös matkailuyritysten toimintamahdollisuudet olivat parantuneet kansallispuiston vaikutuksesta monien vastanneiden mielestä. Runsas kolmannes (38 %) vastanneista uskoi myös metsäpalveluyritysten toimintamahdollisuuksien parantuneen. Sen sijaan kansallispuisto ei monien mielestä ollut vaikuttanut oleellisesti maa- ja metsätaloustilojen toimintamahdollisuuksiin, sillä melkein puolet (46 %) vastanneista katsoi, että mahdollisuudet olivat säilyneet ennallaan. Toisaalta useampi kuin joka viides ei osannut ottaa kantaa maa- ja metsätalousyritysten toimintamahdollisuuksien kehittymiseen.

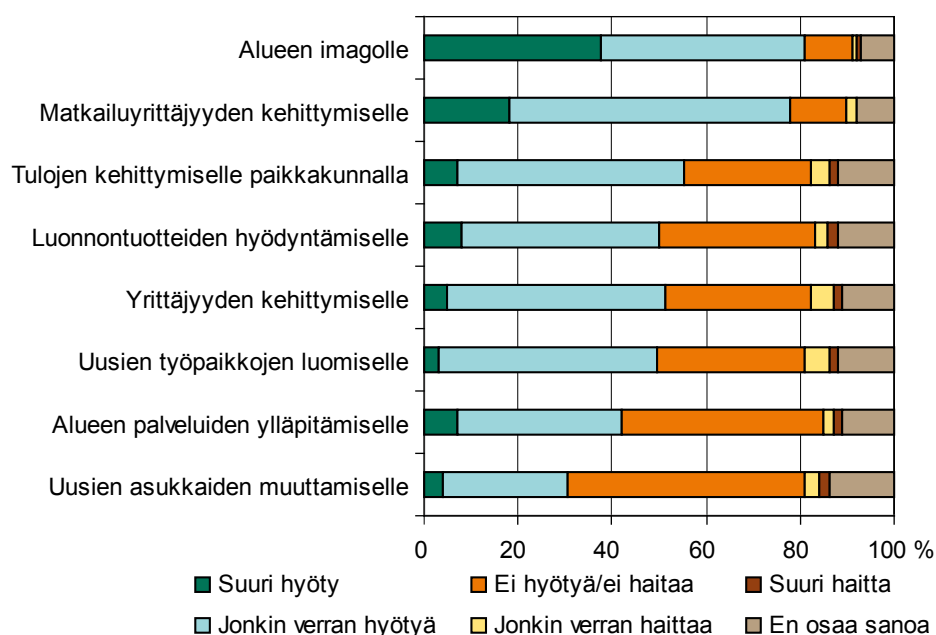
Tulevaisuuden näkymiä kartoitettiin tiedustelemalla asukkailta arviota kansallispuiston odotettavissa olevista vaikutuksista lähitulevaisuudessa (seuraavien viiden vuoden aikana). Tarkastelun kohteena olivat sekä kansallispuiston vaikutukset työpaikkoihin että eri alojen tai alueen imagon kehittymiseen.

Taulukko 11. Asukkaiden arvio Seitsemisen kansallispuiston vaikutuksesta eri alojen yritysten toimintamahdollisuuksien kehittymiseen, % vastanneista.

Yritysten toimintamahdollisuudet ovat:	Maa- ja metsätalousyritykset	Luontoon perustuvat yritykset	Metsäpalveluyritykset	Matkailuyritykset	Muut yritykset
Parantuneet oleellisesti	2	18	7	12	7
Parantuneet hiukan	9	43	31	43	10
Säilyneet ennallaan	46	22	34	26	9
Heikentyneet hiukan	13	1	5	2	1
Heikentyneet oleellisesti	7	2	4	1	6
Ei osaa sanoa	22	14	20	16	68
Yhteensä	100	100	100	100	100

Hyvin moni asukas luotti siihen, että kansallispuistolla on positiivisia vaikutuksia myös tulevaisuudessa. Alueen imagolle kansallispuistolla oli asukkaiden mielestä suuri vaikutus. Melkein 40 prosenttia asukkaista näki, että kansallispuistolla oli myös tulevaisuudessa alueen imagolle paljon hyötyä (kuva 3). Lisäksi yli 40 prosenttia arvioi kansallispuistosta olevan imagolle ainakin jonkin verran hyötyä. Kansallispuiston uskottiin tuovan ainakin jonkin verran hyötyjä myös yrittäjyyden ja erityisesti matkailuyrittäjyyden kehittymiselle. Yli puolet uskoi kansallispuiston vaikuttavan positiivisesti yrittäjyyden kehittymiseen alueella ylipäättään, ja melkein 80 prosenttia vastanneista uskoi matkailuyrittäjyyden hyötyvän puistosta. Osa uskoi hyödyn olevan suuren. Osa arvioi kansallispuiston myötävaikuttavan myös uusien työpaikkojen syntyyn ja alueen palveluiden ylläpitämiseen tai uusien asukkaiden muuttamiselle.

Asukkailta kysyttiin myös, pitäisikö kunnan nykyistä aktiivisemmin edistää matkailua kansallispuistossa. Melkein puolet (46 %) vastanneista katsoi, että nykyiset matkailun edistämistoimenpiteet eivät ole olleet riittäviä. Asukkailta tiedusteltiin lisäksi toimenpiteitä, joita kunnan tulisi toteuttaa matkailun edistämiseksi kansallispuistossa. Ehdotusten tekemisessä asukkaat olivat hyvin aktiivisia. Noin kolmannes vastaajista oli itse miettinyt erilaisia ehdotuksia ja ratkaisuja puiston

Kuva 3. Asukkaiden arvio Seitsemisen kansallispuiston vaikutuksista tulevaisuudessa.

toiminnan kehittämiseksi. Kaikkein eniten ehdotukset koskivat kansallispuiston ja sen lähialueiden markkinoinnin parantamista. Melkein kolmannes kirjallisista ehdotuksista koski kansallispuiston mainostamista tai markkinointia. Kunnan ja kansallispuiston yhteyttä markkinoinnissa pidettiin tärkeänä. Toinen hyvin yleinen ehdotus oli se, että kunta järjestäisi luontoretkiä tai erilaisia tapahtumia puistossa, jotta puisto voisi tulla entistä tutummaksi ja osaksi normaalia elinkeinoelämää. Tärkeinä pidettiin myös puiston omaa tiedottamista sen palveluista ja tapahtumista. Joku ehdotti jopa oman brändin luomista kansallispuistolle. Ehdotuksien lisäksi asukkaat kritisoiivat tässä yhteydessä kunnan (sekä Kurun että Ikaalisten) passiivisuutta hyödyntää kansallispuistoa, ja kuntien johtoa perättiin olemaan aktiivisesti mukana yhteistoiminnassa puiston ja median kanssa.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa selvitettiin Seitsemisen kansallispuiston lähialueiden asukkaiden asenteita suojelualueita ja erityisesti kansallispuistoa kohtaan. Siinä selvitettiin myös asukkaiden itse kokemaa hyötyä ja haittoja kansallispuistosta. Keskeisiä kysymyksiä olivat: miten kansallispuiston lähialueen asukkaat suhtautuvat kansallispuistoon ja sen mukanaan tuomiin matkailijavirtoihin, minkälaiset ihmiset suhtautuvat kansallispuistoon ja matkailuun myönteisesti tai kielteisesti, ja minkälaisia vaikutuksia matkailusta ja kansallispuistosta on alueelle ollut ja odotetaan tulevaisuudessa olevan.

Tutkimus tehtiin kirjekyselynä. Jakelu tapahtui nk. ryhmäjakeluna, ja tästä syystä katoa ei voitu varsinaisesti tutkia. Tällainen kyselytapa oli kuitenkin kustannuksiltaan vain murto-osa esimerkiksi väestörekisteristä poimittuun otokseen perustuvaan kyselyyn verrattuna. Vastausprosentti oli 41 ja ottaen huomioon kyselytavan, sitä voitaneen pitää kohtuullisena, sillä nykyisin useissa tutkimuksissa Suomessakin joudutaan tyytymään paljonkin alhaisempiin vastausprosentteihin.

Keskeinen tulos tutkimuksessa oli se, että Seitsemisen kansallispuiston lähialueiden asukkaat suhtautuvat kansallispuistoon ja matkailuun siellä hyvin myönteisesti, vaikka asukkaiden kansallispuistosta saamat taloudelliset hyödyt jäävät suhteellisen vaatimattomiksi. Myönteinen suhtautuminen ei ollut kovin yllättävää, sillä myös muiden kotimaisten tutkimusten mukaan asukkaat suhtautuvat erittäin myönteisesti matkailuun ja myös kansallispuistoihin (esimerkiksi Järviluoma 1993a, Hellén 2001 Rämetsä ym. 2005). Kansallispuiston koettiin lisänneen alueen tunnettuutta, alueen imagon koettiin parantuneen ja kansallispuiston uskottiin vaikuttaneen seudun kehitykseen positiivisesti tuomalla mukanaan uusia työpaikkoja ja yritysmahdollisuuksia. Erityisesti matkailuyritysten uskottiin hyötynneen kansallispuistosta. Kuitenkin vain suhteellisen harva (14 %) lähialueen asukas oli saanut taloudellista hyötyä (esim. työtuloja) kansallispuistosta tai sinne suuntautuneesta matkailusta. Lisäksi taloudellista hyötyä saaneiden kokonaistuloista muodostui vain pieni osa kansallispuistosta tai sinne suuntautuneesta matkailusta saaduista tuloista. Vain muutamalla prosentilla vastaajista oli suunnitelmia perustaa tulevaisuudessakaan yritys, joka hyödyntäisi kansallispuistoa tai kansallispuiston matkailijavirtoja. Tämä on ymmärrettävää kun otetaan huomioon alueen maaseutumaisuus ja vanneiden ikärakenne.

Muutamit lähialueen asukkaat olivat joutuneet kokemaan myös taloudellisia menetyksiä kansallispuiston vuoksi. He olivat joko menettäneet toimeentulonsa kokonaan tai ainakin osa tuloista oli jäänyt puuttumaan kadonneiden työtilaisuuksien myötä. Kielteiset vaikutukset koskivat useimmiten kuitenkin esimerkiksi metsästys- tai harrastusmahdollisuuksien heikkenemistä. Varsinaises-

ti matkailun mukanaan tuomia kielteisiä vaikutuksia oli kokenut vain suhteellisen pieni joukko asukkaita. Pahimmiksi lisääntyneen matkailun aiheuttamiksi haittatekijöiksi osoittautuivat roskaamisen ja liikenteen lisääntyminen. Kaiken kaikkiaan kansallispuiston positiivisten vaikutusten voidaan katsoa hyvinkin ylittävän kielteiset vaikutukset.

Paikallisen väestön osallistaminen ja tiivis yhteistyö asukkaiden kanssa osoittautui tärkeäksi luonnonsuojelun ja kansallispuistojen perustamisen yhteydessä. Yhtenä edellytyksenä luonnonsuojelulle ja kansallispuistojen perustamiselle pidettiin juuri sitä, että niiden perustaminen ja niitä koskeva suunnittelu tapahtuu tiiviissä yhteistyössä paikallisten asukkaiden kanssa. Tämäkin tutkimustulos saa tukea aiemmista tutkimuksista (esim. Hellén 2001, Rämetsä ym. 2005). Hellénin tutkimuksessa todettiin, että suojelulle kielteistä asennetta lisäsi se, että paikalliset asukkaat eivät kokeneet voineensa vaikuttaa päätöksiin. Tulos sopii hyvin yhteen myös esimerkiksi vapaaehtoisen suojelun saaman myönteisen vastaanoton kanssa (esim. Horne ym. 2004).

Asukkaiden asenteita varsinaisesti kansallispuistoja kohtaan ei Suomessa ole aiemmin kovin paljon tutkittu ja aiemmat tutkimukset ovat koskeneet ennen kaikkea Pohjois-Suomea tai esimerkiksi Saaristomerren kansallispuistoa (esim. Hellén 2001). Yleisesti matkailua koskevat tutkimuksetkin ovat pääasiassa keskittyneet Pohjois-Suomeen, jossa matkailukeskuksia on syntynyt laajojen kansallispuistoalueiden tuntumaan, jotka ovat ennen perustamista kuuluneet valtiolle. Tästä syystä luonnonsuojelualueiden perustaminen Pohjois-Suomessa ei ole vaikuttanut yksityisten maanomistajien oikeuksiin tai elämään. Kansainvälisiä tutkimuksia matkailun vaikutuksesta asukkaiden näkökulmasta sen sijaan on tehty melko runsaastikin. Nekään eivät ole koskeneet varsinaisesti matkailua kansallispuistoissa vaan pikemminkin matkailua ylipäätään tai matkailua syrjäseudulla tai maaseudulla. Niiden tulokset ovat olleet usein myös keskenään ristiriitaisia. Aiemmat kansainväliset ja kotimaiset tutkimukset ohjasivat kuitenkin tämän tutkimuksen kysymysten asettelua. Tutkimuksessa hyödynnettiin myös aiempien tutkimusten havaitseman taustainformaation merkitystä.

Seitsemisen kansallispuisto, vaikka sijaitseekin Etelä-Suomessa, on perustettu valtion omistamille maille. Tästä syystä tämän tutkimuksen vastaajat eivät raportoineet pakkolunastuksista tai maa-alueiden menetyksistä kansallispuiston takia. Vastausten joukossa oli vain muutama tämänsuuntainen huomautus. Kuitenkin myös Seitsemisen kansallispuisto on tuonut mukanaan erilaisia rajoituksia ja myös taloudellisia menetyksiä yksittäisille maanomistajille ja paikallisille asukkaille. Työpaikkoja ja työtilaisuuksia, samoin kuin myös erilaisia alueen käyttöoikeuksia, kuten esimerkiksi metsästysoikeuksia, on menetetty. Rajoituksista huolimatta suhtautuminen kansallispuistoon on positiivista. Kuitenkin aikoinaan kansallispuistoa perustettaessa oli paikkakunnalla havaittu ristiriitoja tai jopa konflikteja. Tutkimustulosten perusteella nämä konfliktit ovat mahdollisesti jääneet ihmisten mieleen, mutta konfliktien ratkaisua suuri osa asukkaista ei enää muista. On mahdollista, että ratkaisu on tuolloin ollut tyydyttävä, mutta mielikuva ongelmista ja ristiriidoista on jäänyt elämään. Tämä osoittaa, että kansallispuistoa suunniteltaessa olisi syvällisesti pohdittava jo etukäteen mahdollisia konflikteja ja niiden ratkaisuja sekä asiallisesti tiedotettava niiden ratkaisusta.

Osallistaminen ja tiivis yhteistyö paikallisten asukkaiden kanssa nousi tärkeään asemaan myös tutkimuksessa havaituissa asenteissa luonnonsuojelua ja kansallispuistoa kohtaan. Tutkimuksessa löydettiin kansallispuiston lähialueiden asukkaiden joukosta erilaisia asenneryhmiä, jotka suhtautuivat kansallispuistoon ja siellä kävijöihin toisistaan poikkeavasti. Ryhmät nimettiin seuraavasti: positiivisesti asennoituvat, luonnonsuojelua välttämättömänä pahana pitävät ja negatiivisesti asennoituvat.

Positiivisesti asennoituvat, joita oli enemmän kuin puolet vastanneista lähialueen asukkaista, uskovat nimenomaan paikkakuntalaisten ehdoilla perustettujen luonnonsuojelualueiden tuottavan hyötyjä alueelle. Luonnonsuojelun ”välttämättömänä pahana” näkevät, uskovat suojelualueista koituvan sekä hyötyjä että myös haittoja. Negatiivisesti asennoituvat (viidennes vastanneista) arvelevat luonnonsuojelualueiden ja matkailun tuovan alueelle negatiivisia vaikutuksia, ongelmia ja konflikteja. Myös heille paikkakuntalaisten osallistaminen suojelualueita koskevissa asioissa on tärkeää.

Tutkimustulokset saavat osin tukea aikaisemmista koti- ja ulkomaisista tutkimuksista, mutta ovat osin myös ristiriitaisia aiempien tutkimustulosten kanssa. Toisaalta myös aiemmat tulokset ovat olleet keskenään hyvinkin ristiriitaisia. Esimerkiksi demografisia eroja ei kovin usein ole löydetty suhtautumisessa matkailuun, mutta esimerkiksi Ritchien (1988) mukaan vanhemmat asukkaat suhtautuivat negatiivisemmin matkailua kohtaan kuin nuoremmat asukkaat. Tässä tutkimuksessa sen sijaan vanhemmat näyttivät asennoituvan positiivisemmin kuin nuoremmat asukkaat. Tulos saattaa johtua siitä, että positiiviseen asennoitumiseen liitettiin voimakkaasti vaatimus siitä, että kansallispuisto perustetaan ja toimii paikkakuntalaisten ehdoilla. Tämän tutkimuksen havainto, että naiset edustivat usein positiivista asennetta, on myös ristiriitainen esimerkiksi Järviluoman (1993a) havaintojen kanssa, sillä Järviluoman tutkimuksen mukaan miehet suhtautuivat matkailuun naisia positiivisemmin.

Myös yrittäjätaustaiset vastaajat (myös maa- ja metsätalousyrittäjät) Seitsemisen kansallispuiston lähialueella olivat usein asenteiltaan positiivisia. Tulos saa tukea esimerkiksi Pizamin (1978) ja Thomason ym. (1979) tutkimuksista. Näiden havaintojen mukaan yrittäjät ja matkailusta työllistyvät suhtautuvat positiivisemmin matkailijoihin kuin muut paikalliset asukkaat. Kansainvälisten tutkimusten tulokset paikkakuntasidonnaisuuden ja matkailun suhteesta ovat ristiriitaisia. Tämän tutkimuksen mukaan ne asukkaat, jotka kokivat itsensä vahvasti Seitsemisen lähiympäristöön sidonnaisiksi, suhtautuivat kansallispuistoon positiivisesti, jolloin on jälleen muistettava asenteeseen liittyvä paikkakuntalaisten osallistaminen.

Kaikki edellä esitetyt tutkimukset, joihin tämän tutkimuksen tuloksia verrattiin, koskevat asenteita puhtaasti matkailua kohtaan. Ei siis samanaikaisesti asennetta sekä matkailua että luonnonsuojelua kohtaan, kuten tässä tutkimuksessa on kyse. Suurin osa matkailua tai kansallispuistoja kokevista tutkimuksista Suomessa koskee lisäksi Pohjois-Suomea. Vertailut muihin tutkimuksiin ovat tästä syystä vaikeita.

Tutkimuksen tuloksia voidaan jo tässä vaiheessa hyödyntää esimerkiksi kuntien matkailupalveluja ja -informaatiota järjestettäessä ja kansallispuiston palvelutarjontaa tarkistettaessa. Toisaalta tulokset kertovat päättäjille myös, että ongelmat ja ristiriidat luonnonsuojeluasioissa tulisi ratkaista osallistamalla paikallista väestöä päätöksentekoon, ja toisaalta saavutetusta yhteisymmärryksestä tulisi nopeasti ja selkeästi tiedottaa, niin että ongelmat eivät jäisi ratkaisemattomina asukkaiden mieliin.

Tämän tutkimuksen tuloksia tullaan tutkimushankkeen seuraavassa vaiheessa vertaamaan esimerkiksi Linnansaaren kansallispuiston lähialueella tehdyn vastaavan asukastutkimuksen tuloksiin. Silloin voidaan myös arvioida kansallispuiston muiden tekijöiden, sen perustamisen ja sijainnin vaikutusta asukkaiden asenteisiin ja suhtautumiseen. Tarkoituksena on jatkotutkimuksissa löytää myös teoreettista perustaa asenteiden muodostumiselle Etelä-Suomen kansallispuistojen lähialueilla. Teorian löytäminen auttaa tulevaisuudessa suojelualueiden ja kansallispuistojen suunnittelussa, kun kyseessä on sekä valtion että yksityisille maille perustettava alue pienen maaseutuyhteisön keskelle, jossa kansallispuiston perustamisella voi olla suuri vaikutus.

Kirjallisuus

- Alakiuttu, K. & Juntheikki, R. 1999. Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset Inarin kunnassa. Teoksessa: Alakiuttu, K., Juntheikki, R., Saarinen, J. & Kauppila, P. (toim.). Inarin kunnan matkailututkimus. Nordia tiedonantoja 4: 45–72.
- Alanen, A. 1992. Lehtojen suojeleminen ja hoito. Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica 68: 73–76.
- Arajärvi, A.-M. 1999. Luonnonsuojelun kehitys Suomessa, esimerkikuntana Nokia. Turun yliopiston Maantieteen laitoksen monisteita 19.
- Berghäll, J. 2005. Saaristomeren kansallispuiston luontomatkailun aluetaloudelliset vaikutukset. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 153. 65 s.
- Brougham, J.E. & Butler, R.W. 1981. A Segmentation Analysis of Resident Attitudes to the Social Impact of Tourism. *Annals of Tourism Research*. 8(4): 569–590.
- Donnert, K. & Light, D. 1996. Capitalizing on location and heritage: Tourism and economic regeneration in Argentiere La Bessee, High French Alps. Teoksessa: Harrison L. C. & Husbands, W. (toim.). Practicing responsible tourism. International case studies in tourism planning, policy and development. John Wiley. Toronto. s. 193–215.
- Eisto, I. 2003. Ruunaan retkeilyalueen kävijät ja paikallistaloudelliset vaikutukset. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 143. 75 s.
- Getz, D. 1981. Tourism and Rural Settlement Policy. *Scottish Geographical Magazine* 97(3): 158–168.
- Getz, D. 1986. Tourism and Population Change: Long-Term Impacts of Tourism in the Badenoch and Strathspey District of the Scottish Highlands. *Scottish Geographical Magazine* 102(2): 113–126.
- Giddens, A. 1979. Central problems in social theory: action, structure and contradiction in social analysis. Berkeley: UCP
- Gilg, A.W. 1991. Switzerland: structural change within stability. Teoksessa: Williams A.M. & Shaw, G. (toim.): Tourism & economic development: Western European experiences. Belhaven. London. s. 130–151.
- Harkki, S., Savola, K. & Walsh, M. 2003. Palaako elävä metsä? – Metsiensuojelun tavoitteita 2000-luvun Suomessa. BirdLife Suomen julkaisuja No. 5.
- Hellén, K. 2001. Kansallispuisto merkityskehityksissä – Saaristomeren biosfäärialueen asukkaiden ajatuksia Saaristomeren kansallispuistosta. *Alue ja ympäristö* 30(1): 33–47.
- Horne, P., Koskela, T. & Ovaskainen, V. (toim.) 2004. Metsänomistajien ja kansalaisten näkemykset metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 933. 110 s.
- Hynönen, A. & Kutilainen, S. 2004. “Elämää cityyn ja särkeille” Kalajoen matkailun kehittäminen. Pohjois-Suomen maantieteellisen seuran ja Oulun yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja. Nordia Tiedonantoja 2. 44 s. + liitteet.
- Ikaalisten kaupunki 2007. Ikaalisten kaupunkiopas. <http://www.ikaalisten.opas.com/kaupunki.fi/>
- Jussila, H. & Järviluoma, J. 1998. Extracting local resources: The tourism route to development in Kolari, Lapland, Finland. Teoksessa: Neil C. & Tykkyläinen M. (toim.): Local economic development: A geographical comparison of rural community restructuring. United Nations University Press. Tokyo. s. 269–289.
- Järviluoma, J. 1993a. Paikallisväestön asennoituminen matkailuun ja sen seurauksivaikutuksiin – esimerkkinä Kolarin Kunta. University of Oulu Research Institute of Northern Finland. Research Reports 110.
- Järviluoma, J. 1993b. Paikallisväestön asennoituminen matkailuun ja seurauksivaikutuksiin – katsaus aikaisempiin tutkimuksiin. Teoksessa: Aho, S. (toim.) Matkailun teoretisoiva tutkimus Suomessa 1991. Rovaniemellä 22.–23.5.1991 pidetyn tutkijasymposiumin raportti. Oulun yliopisto. Pohjois-Suomen tutkimuslaitos.
- Järviluoma, J. 1997. Matkailu kehittämisen välineenä paikallisväestön elinkeinomurroksessa: tapaus Kolari. Teoksessa: Aho, S., Ilola, H. & Järviluoma, J. (toim.): Matkailu ja kehitys. Lapin yliopiston matkailun julkaisuja B 2: 128–139.
- Kaltenborn, B.P. & Williams D.R. 2002. The Meaning of Place: attachments to Fernundsmarka National Park, Norway, among tourists and locals. *Norwegian Journal of Geography* 56: 189–198.

- Kajala, L. 1997. Lappilaisten näkemyksiä metsien hoidosta ja käytöstä. Metsän eri käyttömuotojen yhteensovittamisen tutkimusohjelma. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 645. 41 s.
- Kangas, J. & Niemeläinen, P. 1995. Kansalaismielipide Suomen metsistä sekä metsien hoidosta ja käytöstä. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 561. 24 s.
- Kangas, K., Ovaskainen, V. & Pajuoja, H. 1998. Virkistyspalveluiden merkitys aluetaloudelle: Teijon retkeilyalueen tulo- ja työllisyysvaikutukset. Metsätieteen aikakauskirja 4: 505–512.
- Kariel, H.G. & Kariel P. 1982. Socio-cultural impacts of tourism: An example from the Austrian Alps. *Geografiska Annaler* 64(1): 1–16.
- Kariel, H.G. 1989. Socio-cultural impacts of tourism in the Austrian Alps. *Mountain Research and Development* 9(1): 59–70.
- Kauppila, P. 1995. Matkailukeskuksen elinkaari ja yritystoiminta – esimerkkinä Kuusamon Ruka. Oulun yliopisto. Pohjois-Suomen tutkimuslaitos. Tiedonantoja 115. 32 s.
- Kauppila, P. 2004. Matkailukeskusten kehitysprosessi ja rooli aluekehityksessä paikallistasolla: esimerkkeinä Levi, Ruka, Saariselkä ja Ylläs. Nordia. Väitöskirja. *Geographical Publications* 33(1). 260 s.
- Keogh, B. 1990. Public Participation in Community Tourism Planning. *Annals of Tourism Research* 17(3): 449–465.
- Kurun kunta 2007. <http://www.kuru.fi/yleistietoa.htm>
- Mason, P. & Cheyne, J. 2000. Residents attitudes to proposed tourism development. *Annals of Tourism Research* 27: 391–411.
- McCool, S.F. & Martin S.R. 1994: Community attachment and attitudes towards tourism development. *Journal of Travel Research*. Winter. s. 29–34.
- Metsähallitus 2007. Kansallispuistot. <http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=427>
- Mäntymaa E. 1997. Kainuulaisten metsäasenteet 1997. REDEC. Kajaani. Research Reports 5. 166 s.
- Niemi, J. & Ahlstedt, J. 2005. Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2005. - Kymmenen vuotta Euroopan unionissa. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. Taloustutkimus. Julkaisuja 105. 94 s.
- Nivalainen, S. & Haapanen, M. 2002. Ikääntyvä ja keskittyvä Suomi. Kaupunkien, maaseudun ja vuorovaikutus-alueiden väestönkehitys 1975–2030. Aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 1. 79 s.
- Ovaskainen, V., Horne, P., Pouta, E. & Sievänen, T. 2002. Luonnon virkistyskäytön taloudellinen arvo ja taloudelliset vaikutukset. *Metsätieteen aikakauskirja* 1: 59–65.
- Pearce, P.L., Moscardo, G. & Ross G.F. 1996. *Tourism community relationships*. Oxford, Pergamon.
- Pizam, A. 1978. Tourism's Impacts: The Social Costs to the Destination Community as Perceived by Its Residents. *Journal of Travel Research* 16(4): 8–12.
- Pred, A. 1984. Place as historically contingent process: structuration and the time-geography becoming places. *Annals of the Association of American Geographers* 74: 279–297.
- Puustinen J., Pouta, E., Neuvonen, M. & Sievänen T. 2006. Kansallispuistojen kävijämäärää selittävät tekijät. Metlan työraportteja 52: 161–173.
- Rinne, P. 1999. Luontomatkailemisen aluetaloudelliset vaikutukset Kuhmossa. Joensuun yliopiston metsätieteellinen tiedekunta. Tiedonantoja 93. 107 s.
- Ritchie, J. R. B. 1988. Consensus Policy formulation in tourism: Measuring resident views via survey research. *Tourism Management*. 9(3): 199–212.
- Rothman, R. 1978. Residents and Transients: Community Reaction to Seasonal Visitors. *Journal of Travel Research*. Vol. 16: 8–13
- Rämet, J., Kauppila, P. & Saarinen, J. 2003. Paikallisväestö ja matkailu: kaupungin-/kunnanvaltuutettujen ja johtavien viranhaltijoiden asennoituminen matkailuun Koillis-Suomessa. Naturpolis Kuusamo. Koulutus- ja kehittämisspalvelut. Tutkimuksia 3. 57 s.
- Rämet, J., Törn, A., Tolvanen, A. & Siikamäki, P. 2005. Luonnonsuojelu ja luontomatkailemisen paikallisväestön silmin – kyselytutkimus Kuusamossa ja Syötteen alueella. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisu. Sarja A 151. 48 s.
- Saarinen, J. & Kauppila, P. 2002. Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten arviointi: matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset Pelkosenniellä. *Terra* 114(1): 25–36.

- Saarinen, J., Keränen, A. & Sepponen, P. 1996. Luonnonvetovoimaisuuteen perustuvan matkailun taloudelliset vaikutukset paikallistasolla: esimerkkinä Saariselän matkailu. Teoksessa Saarinen, J. & Järviluoma, J. (toim.), Luonto virkistys- ja matkailuympäristönä. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 619: 79–92.
- Selby, A., Sievänen, T., Neuvonen, M., Petäjistö, L., Pouta, E. & Puustinen, J. 2007. Kansallispuistoverkoston matkailullinen luokittelu. Metlan työraportteja 61. <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp061.htm>. 41 s.
- Thomason, P., Crompton, J.L. & Kamp, D.B. 1979. A Study of the Attitudes of Impacted Groups Within a Host Community Toward Prolonged Stay Tourist Visitors. *Journal of Travel Research* 17(3): 2–6.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007. Natura 2000 -verkoston valmistelu. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 140/2007. http://vtv.fi/chapter_images/8096_1402007_Natura2000_verkoston_valmistelu_NETTI.pdf.
- Ympäristöministeriö 2002. Ohjelma luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi. Suomen ympäristö 535. 48 s.
- Zimmermann, F.M. 1995. The Alpine Region: regional restructuring opportunities and constraints in a fragile environment. Teoksessa: Montanari, A. & Williams A.M. (toim.). *European tourism, regions, spaces and restructuring*. John Wiley, Chichester. s. 19–40.

Liite 1.

SEITSEMISEN KANSALLISPUISTOA KOSKEVA TUTKIMUS PAIKKAKUNTALAISILLE

A – KYSYMYKSIÄ SEITSEMISEN KANSALLISPUISTOSTA: PUISTON TARKOITUS JA HYÖDYT

A1. Mikä on mielestänne kansallispuiston tärkein tarkoitus (vain yksi rasti)?

Kansallispuiston tarkoitus on

- a) säilyttää alue erämaana
- b) säilyttää ainutlaatuiset maisemat
- c) olla ulkoilukeskus
- d) olla "henkinen" paikka, joka mahdollistaa yhteyden luonnon kanssa
- e) Kansallispuistolla on taloudellinen rooli, joka tarjoaa mahdollisuuksia yritystoimintaan
- f) Muu, mikä? _____

A2. Arvioikaa kuinka pitkä matka kotoanne on Seitsemisen kansallispuistoon?

- a) Maantietä pitkin _____ km b) Linnuntietä _____ km

A3. Kuinka monta kertaa olette käynyt ulkoilemassa (marjastamassa, kävelemässä, käyttänyt vieraita, tms.) Seitsemisen kansallispuistossa viimeisen vuoden aikana?

_____ kertaa

A4. Miten arvioitte Seitsemisen kansallispuiston vaikuttaneen seuraavien alojen yritystoimintamahdollisuuksiin lähiseudulla? (yksi rasti/rivi)

Yritysten toimintamahdollisuudet alalla ovat:

	parantuneet oleelli- sesti	parantuneet hiukan	pysyneet ennallaan	heikentyneet hiukan	heikentyneet oleelli- sesti	en osaa sanoa
a) Maa- ja metsätalousyrietykset	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
b) Luontoon perustuvat yritykset (luonnontuotteet, luonto-ohjelmalvelu ym.)	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
c) Metsäpalveluyrietykset (maisemanhoito, puistossa tehtävät työt, taimitarhat tms.)	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
d) Matkailuyrietykset (hotellit, majoitus)	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
e) Muu yritystoiminta, mikä? _____ _____	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀

#3

A5. Millaiseksi arvioitte Seitsemisen kansallispuiston vaikutuksen seuraavilla aloilla seuraavan viiden vuoden aikana? (yksi rasti/rivi)

	Suuri hyöty	Jonkin verran hyötyä	Ei hyöty eikä haitta	Jonkin verran haittaa	Suuri haitta	En osaa sanoa
a) Luonnontuotteiden hyödyntämiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
b) Uusien työpaikkojen luomiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
c) Tulojen kehittymiselle paikkakunnalle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
d) Yrittäjyyden kehittymiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
e) Matkailuyrittäjyyden kehittymiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
f) Uusien asukkaiden muuttamiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
g) Alueen palveluiden (tiet, koulut ym.) ylläpitämiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
h Alueen imagolle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
i) Muu merkitys, mikä _____	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀

A6. Täytyisikö kunnan mielestänne edistää aktiivisemmin matkailua kansallispuistossa?

₃ en osaa sanoa ₂ ei ₁ kyllä, miten? _____

A7. Oletteko itse tai joku kotitalouteenne kuuluva joutuneet kärsimään taloudellisesti kansallispuistosta?

₁ ei ₂ kyllä, miten? _____

A8. Entä oletteko itse, tai kotitalouteenne kuuluva hyötynneet taloudellisesti kansallispuistosta?

₁ Ei ₂ Kyllä,

Jos kyllä, miten?

- a) Työskentelen /olen työskennellyt kansallispuistossa (esim. Metsähallitus)
- b) Perheenjäseneni on/on ollut kansallispuistossa työssä
- c) Olen /olen ollut töissä yrityksessä, joka on hyötynyt kansallispuiston matkailijavirroista (esimerkiksi hotelli, kioski, tms.)
- d) Minulla tai perheelläni on/on ollut oma yritys, joka on hyötynyt puiston vierailijoista
Millainen yritys (toimiala esim. ravintola, kahvila)? _____

A9. Mikä osuus ruokakuntanne tuloista on peräisin kansallispuistosta/vierailijoiden käynnistä?

noin _____ %

#3

A10. Onko Teillä itsellänne (tai kotitaloutenne jäsenellä) tarkoituksena perustaa uusi yritys palvelemaan kansallispuiston vieraita lähitulevaisuudessa (seuraavan 1-2 vuoden aikana)?

₁ ei ole suunnitteilla ₂ vakavassa harkinnassa ₃ juuri perustamassa

A10a. Millainen yritys on kyseessä? _____

A11. Tunnetteko ketään (oman taloutenne ulkopuolelta) henkilökohtaisesti, joka hyöttyy puistosta/vierailijoista?

₁ En ₂ Tunnen,

Jos tunnette, niin

- a) hän työskentelee/ on työskennellyt kansallispuistossa (esim. Metsähallitus)
b) hän on /on ollut töissä yrityksessä, joka on hyötynyt kansallispuiston matkailijavirroista
c) hänellä on oma yritys, joka on hyötynyt puiston vierailijoista

Mikä (/toimiala)? _____

e) **Perustettiinko hänen yrityksensä (Teidän tietonne mukaan) palvelemaan kansallispuistoa ja sen vieraita?**

₂ kyllä ₁ ei (se oli olemassa jo aiemmin/perustettiin muusta syystä) ₀ en osaa sanoa

A12. Onko teillä sukulaisia, ystäviä tai tuttaviamia, jotka suunnittelevat uuden yrityksen (kansallispuistosta/vieraista hyötyn) perustamista?

₁ En tunne ketään *Tunnen jonkun /joitakin, joka/jotka*

₂ on harkinnut yrityksen perustamista

₃ on juuri perustamassa

Millainen yritys on kysymyksessä? _____

B – SOSIAALISET VAIKUTUKSET

Seuraavat kysymykset koskevat kansallispuiston vaikutusta arkielämään.

B1. Miten Seitsemisen kansallispuisto on vaikuttanut mielestänne seudun kehittymiseen?

Vaikutus on ollut

₅ erittäin myönteinen ₄ myönteinen ₃ ei vaikutusta ₂ kielteinen ₁ en osaa sanoa
kysymys jatkuu →

B1a. Jos kansallispuiston vaikutus on ollut myönteinen, se on tapahtunut koska
(voi rastittaa useita vaihtoehtoja)

- a) alueella (esim. kunta tai muut viralliset tahot) on panostettu maisemanhoitoon
 b) asukkaat itse ovat panostaneet alueen ulkonäköön ja yleissiisteyteen
 c) alueelle on syntynyt uusia palveluja ja yrityksiä, jotka elävöittävät yhteisöä
 d) alueelle on muuttanut nuoria perheitä
 e) kansallispuisto on elvyttänyt kylätoimintaa
 f) muusta syystä, mistä? _____

B2. Arvioitko seudun muuttuneen parempaan suuntaan asua kansallispuiston ansiosta?

- 4 paljon 3 jonkin verran 2 ei 1 en osaa sanoa

B3. Onko Seitsemisen kansallispuisto mielestänne lisännyt alueenne tunnettuutta valtakunnan tasolla?

- 4 paljon 3 jonkin verran 2 ei 1 en osaa sanoa

B4. Onko kansallispuisto aiheuttanut mielestänne ristiriitoja alueella?

- 1 en osaa sanoa 2 ei 3 kyllä, millaisia? _____

B4a. Jos ristiriitoja on ollut, onko ne kyetty ratkaisemaan osapuolia tyydyttävällä tavalla?

- 5 kyllä, erittäin hyvin 4 kyllä, osittain 3 ei kovin hyvin 2 ratkaisu ei ole tyydyttävä 1 en osaa sanoa

B5. Oletteko havainnut, että kansallispuiston vierailijat ovat tuoneet mukanaan seuraavia haittatekijöitä?

- | | Kyllä
lisääntynyt | ei
muutosta | en osaa
sanoa |
|----------------------------------|---------------------------------------|---------------------------------------|---------------------------------------|
| a) Rikollisuus ja vahingonteko | ☐ ₃ | ☐ ₂ | ☐ ₁ |
| b) Roskaaminen | ☐ ₃ | ☐ ₂ | ☐ ₁ |
| c) Vaaratekijät (esim. liikenne) | ☐ ₃ | ☐ ₂ | ☐ ₁ |
| d) Melu ja muut häiriötekijät | ☐ ₃ | ☐ ₂ | ☐ ₁ |
| e) muu haitta, mikä _____ | ☐ ₃ | ☐ ₂ | ☐ ₁ |

B6. Oletteko työnne kautta tekemisissä kansallispuiston kävijöiden kanssa?

- 3 Kyllä, päivittäin 2 vain satunnaisesti 1 en juurikaan

B7. Millä tavoin olette kanssakäymisissä (*muutoin kuin työn kautta*) vieraiden kanssa?

- a) Ei ollenkaan kanssakäymistä
- b) Vain rajoitetusti yleisellä tasolla
- c) Tunnen joitakin kävijöitä (esim. ulkonäöltä)
- d) Tunnen kävijöitä kutsumanimeltä
- e) Jotkut kävijät ovat tuttaviani
- f) Jotkut kävijät ovat ystäviäni ja perhetuttuja

C – YLEISIÄ MAASEUTUA, SUOJELUALUEITA JA MATKAILUA KOSKEVIA VÄITTÄMIÄ

	Aivan samaa mieltä	Lähes samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Aivan eri mieltä
C1. Kansallispuiston palvelut, (esim. reitit, tulipaikat) tuhoavat erämaakokemuksen	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C2. Asukkailla ei ole tarpeeksi mahdollisuuksia osallistua oman paikkakunnan kehittämiseen	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C3. Matkailu tuo välttämättömiä lisäansioita maaseudulle	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C4. Maanomistajien tulisi luovuttaa arvokkaita luontokohteita suojele- ja matkailukäyttöön korvausta vastaan	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C5. Suojelualueet, kuten kansallispuistot, vaikeuttavat perinteisten elinkeinojen harjoittamista	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C6. Matkailu kansallispuistoon heikentää alueen elinolosuhteita ja asumisviihtyisyyttä	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C7. Jokamiehenoikeus riistää maaseudun asukkailta oikeuden hallita omia maitaan	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C8. Matkailu suojelualueilla, kuten kansallispuistoissa, lisää luonnon saastumista ja roskaisuutta	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C9. Verorahoja ei tulisi hukata maaseudun elvyttämiseen	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C10. Luonnonsuojelua voi laajentaa vain siinä tapauksessa, ettei siitä aiheudu haittaa maaseudun asukkaille ja yrittäjille	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C11. Matkailu kannustaa suojelemaan luonto- ja kulttuurikohteita	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C12. Suojelualueiden, kuten kansallispuistojen, suunnittelu tulisi toteuttaa tiiviissä yhteistyössä maaseudun asukkaiden kanssa	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C13. Suojelualueet, kuten kansallispuistot tuovat hyötyä uudelle yritystoiminnalle lähialueella	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C14. Maaseutu on houkutteleva matkailukohde	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C15. Vapaa-ajanasutus luo elinvoimaisuutta maaseudulle	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C16. Turistit tuovat mukanaan maaseudun perinteisiä arvoja vääristäviä vaikutuksia	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C17. Suojelualueet/kansallispuistot hankaloittavat metsätalouden harjoittamista lähialueella	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C18. Luontomatkailu on uhka luonnolle	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C19. Enemmän metsiä ja erilaisia luontotyyppialueita pitäisi suojella	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
C20. Suojelualueet tuovat mukanaan konflikteja	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1

#3

D - TAUSTATIEDOT

D1. Vastaajan ikä _____ vuotta

D2. Vastaajan sukupuoli Nainen Mies

D3. Vastaajan asema

Maa- ja metsätalousyrittäjä

Muu itsenäinen yrittäjä

Palkansaaja

Eläkeläinen

Muu, mikä? _____

D4. Vastaajan ammatillinen koulutus?

ei ammatillista tutkintoa

ammattikoulu

opistotasoinen tutkinto

alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto

ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto

D5. Oletteko metsänomistaja?

Ei

Kyllä, omistan _____ ha, josta _____ ha tässä kunnassa

D6. Kuinka kauan olette asunut nykyisellä asuinseudullanne? _____ vuotta

D7. Kuinka vahvasti koette olevanne paikkakuntalainen?

hyvin vahvasti melko vahvasti en juurikaan

PALJON KIITOKSIA VASTAUKSISTANNE!

